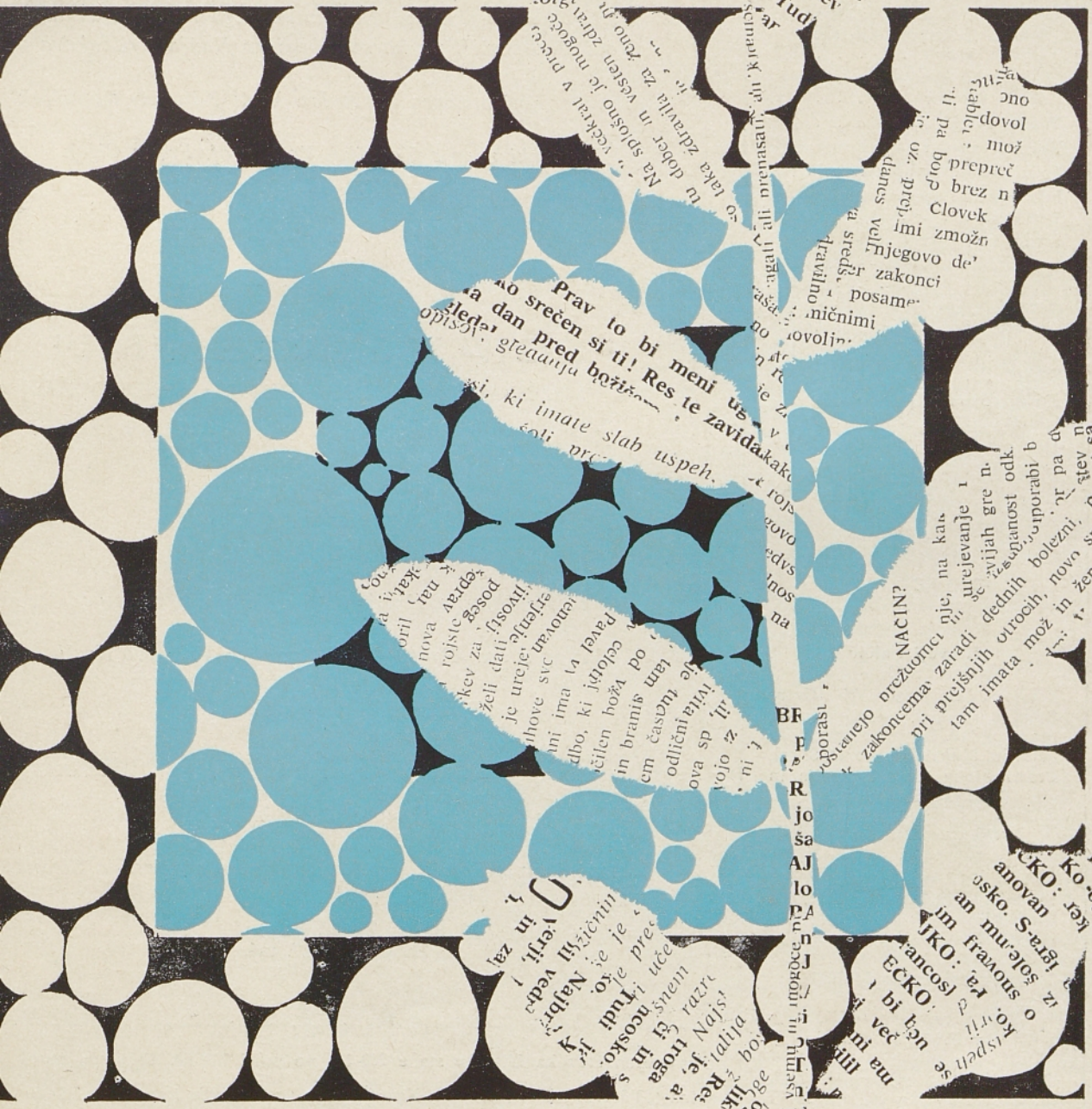

Mladilka

6

Kaj bom gladki
KO: Blagor mam.
KO: Lepa k
Je dobil da
Tudi

Prav to bi meni uspeh.
da dan pred božičem
opisov greatija

no dovol
mož
prepreč
brez n
Clovek
imi zmožn
njegovo de'
er zakoni
posame
ničnimi
ovoljn

NACIN?
zakoncema zaradi dednih bolezni, novo spr
tam imata mož in žen

ni ima la
dbo, ki jtrpob
in branis po
em časovni
odlični tal
ova sp
vojo z

KO: let
anovan
sko. S-
an mu-
im fran-
ECKO: iz
bi več
na liti

Najbr
verfi
in zal
Najbr
je je
oye je
pres
uč
man
razra
stisla
Najbr
je, a
bi
bo

VSEBINA

Jože Peterlin: V zarje Vi-dove	101
Mladinski dnevi	102
Lev Detela: Potovanja	103
Jože Peterlin: Slovo od prof. Milana Bekarja-Bršljanskega na grobu	103
Maks Šah: Zgodovina slovenskega šolstva	105
Fantje iščejo Kristusa	107
Kondor: »Borci za kulturo«	107
Lojze Škerl: Kaj pravite vi?	109
Jože Jamnik: Pojmovanje avtoritete	110
Karlo Volk: Upor reči	113
Saša Rudolf: Profili — Jean Monnet	115
Odstavki: Lev Detela, Razgovor s samim seboj	116
Knjige	117
Radio	117
Ko se vozite v teh poletnih dneh	119
Sodba o filmih	119
Čestitke	120

Uredil
JOŽE PETERLIN

Zunanja oprema
Klavdij Palčič

Revijo izdaja uredniški odbor: Stanko Janežič, Marij Maver, Franc Mljač, Sergej Pahor, Jože Peterlin, Maks Šah, Lojze Škerl, Drago Štoka, Češčet Marija in Silvan Kerševan

Odgovorni urednik:
Dr. Lojze Škerl

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3, tel. 23-779 — Pod-uredništvo v Gorici: SKAD

Čekovni račun 11/7019

Registrirano na sodišču
v Trstu št. 193

Tiska tiskarna »Graphis«, Trst, ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

SPORED PRIREDITVE NA REPENTABRU

ob 3. taboru slovenske katoliške mladine v zamejstvu

POZDRAV

»Veseli študentje« s Koroške izvajajo priljubljene polke in valčke

Slovenski tržaški skavti in skavtinje pojo.
Vodi prof. Marica Župančič

Ples folklorne skupine Slov. kulturnega kluba iz Trsta.
Vodi B. Baračič, na harmoniko igra Nadja Kriščakova

Nastop moškega zbora iz Gorice. Vodi Zdravko Klanjšček

Fantovski zbor s Koroške. Vodi prof. Franc Cigan

Odmor

Predstava

»EDIP V HIROSHIMI«

IZVAJA MLADINSKI ODSEK SLOVENSKEGA ODRA

Napisal L. Candoni

Prevedel F. Jeza

Odmor

Ples folklorne skupine Slov. kulturnega kluba

Nastop zbora »Fantje izpod Grmade«. Vodi Ivo Kralj

Tamburaški zbor s Koroške

Nastop moškega zbora iz Gorice. Vodi Zdravko Klanjšček

Ples folklorne skupine Slov. kulturnega kluba

Mešani zbor s Koroške pod vodstvom prof. Franca Cigana

Začetek ob 17. uri.

Posamezna številka Mladike stane 200 lir, po pošti 220 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 2000 (2200) lir. Naročnina za ves letnik v Jugoslaviji 200 din, v Ameriki stane 5,5 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 4 funte.

JOŽE PETERLIN

V ZARJE VIDOVE

Ko dan zori v vrh in je svet za morjem svetel in lep v soncu, prihaja mladina s Koroške in Goriške k nam s pesmijo na ustnih, razigrana in z velikimi načrti. Odpiramo jim svoje domove in svoja srca.

Koroški Slovenci so nam dragi od nekdaj. Njihove doline za jezeri so zibelka slovenstva. Tam so priče naše državnosti in velike zgodovine. Od Gospe Svete je prihajala med nas blagovest. Vse neizmerno trpljenje koroških očetov in mater smo spremljali desetletja in stoletja tudi mi, težko je bilo, ko so meje črtali po živih telesih.

A iskra je tlela pod pepelom, spoznali smo jo preko Kanalske doline, kjer se srečujemo zadnjih deset let. Zveselili smo se nove povezave v dijaški zvezi in živega življenja po prosvetnih domovih v vaseh. Kolikokrat smo z njimi peli in jim igrali. Vstalo je Mladje in iz boječnosti in skromne plahosti pognalo v samozavest.

Goričani so blizu Trsta in vendar je pogosto razdalja vse prevelika. Mnogo premalo poti vodi od Trsta do Gorice in iz Gorice do Trsta. In vendar čutimo bližino drug drugega. Mladina že gradi mostove in že dela skupne načrte, že je povezala Števerjan in Celovec, Trst in Gorico. Športni vzpon v Gorici vabi druge za seboj. Tržaški skavti in skavtinje kažejo, da so tudi na Goriškem in na Koroškem polja zorana.

Skupno se oziramo v Kanalsko dolino in v vasi pod Matajurjem. Tudi tam so naši bratje po krvi. A ko bi tam morali med rojake na delo, zmanjka zanje kruha, da morajo daleč po svetu. Toliko domov brez mladine. Kako bi mogli v teh lepih dneh brezskrbno peti in igrati, ne da bi mislili na beneške vasi.

Prihajate na razgovore in razprave. Premirjali boste svoje sile in svoje naloge. Posebne naloge imate in posebno zgodovinsko poslanstvo. Naloge, ki jih ne more nihče drug rešiti kot vi. Velike naloge. In velike odgovornosti.

A že dejstvo samo, da ste se sešli, da se vezi med mladimi ljudmi utrjujejo, da razmišljate o svojem poslanstvu in o narodu, katerega sinovi ste, že to dejstvo samo je svetel žarek na poti. Od prvega tabora v Gorici, ki je bil začetek, morda neblogljen in skromen, do drugega na Koroškem, ki je bil izbojevan v proslavi velikega zgodovinskega dne, pa do tretjega srečanja na Tržaškem, ko se vaša manifestativnost umirja v razmišljanje in vzplamteva v pesmi ter povezuje vse v narodno enoto, gledamo z upanjem v bodočnost.

Te dni smo povezani z vso slovensko mladino, tudi tisto, ki živi v slovenskih mestih in vaseh pod Triglavom ali živi v izseljenstvu v Ameriki, Avstraliji in Kanadi, ali po evropskih mestih. Občudujemo vero mladih bratov, ki so v ostrini stisk našli pravilno pot Odrešenja in so že začrtali svoje naloge v duhu vatikanskega koncila, ki s tako veliko ljubeznijo vabi mladino na delo. Gotovo bomo našli skupno pot.

Če niste umrli vi, mladi, če verujete v življenje vi, če vidite svoje naloge in svoje poslanstvo, potem se zaziramo vsi mi v vami v ZARJE VIDOVE, ki napovedujejo nov, svetel dan, ki raste iz upanja in vere.

Kot revija naše dežele tolmačimo pozdrav vseh, ki dobro mislijo in vsem, ki ste mladi in pogumni. V dneh, ko bo zamejska mladina med nami, bomo z njo tesno povezani. Iz vsega srca jo pozdravljamo in želimo biti eno z njo.

Repentabor za kraškimi skalami

3. TABOR SLOVENSKE KATOLIŠKE MLADINE V ZAMEJSTVU

SOBOTA 9. JULIJA

Dopoldne tržaška mladina sprejema goste. Delegacija sprejme Korošce na meji v Trbižu.

Osrednja pisarna v ulici Donizetti, št. 3-I. (tel. 23-779) deluje ves dan od 8. zjutraj do 24. ure.

OB 15. ZACETEK SEMINARJA

1. skupina v ulici Machiavelli, št. 22-II. Narodno politična pot zamejskih Slovencev in posebna vloga mladine pri tem delu.

2. skupina v ulici Cordaroli v rojanskem Marijinem domu: Kultura in vera med zamejskimi Slovenci, posebna vloga zamejske mladine.

Korošci, Goričani in Tržačani, ki sodelujejo na tem taboru zamejske katoliške mladine so določili že svoje predavatelje in študijske skupine. Tisti, ki niso bili morda pomotoma povabljeni in bi se želeli udeležiti seminarja, naj se javijo v osrednji pisarni v ulici Donizetti 3-I.

Zvečer je za udeležence prijateljski družabni večer. Vabila lahko dvignete pri vodstvu svojih organizacij ali na sedežu SKK v ulici Donizetti 3. Mladina prav pristržno vabljena.

NEDELJA, 10. JULIJA

Ob 9. uri sv. maša v rojanski župni cerkvi s skupnim petjem in

skupnimi molitvami. Vabimo, da se vsa mladina udeleži službe božje.

Po sv. maši si bodo gostje ogledali mesto in okolico. Študijski skupini pa bosta zaključili svoje delo v rojanskem Marijinem domu.

POPOLDNE OB 17:

TABOR NA REPENTABRU

Korošci nas vedno prevzamejo s svojo pesmijo. Poznamo že izvrsten zbor, ki ga vodi prof. Franc Cigan. Pel bo fantovski in mešani zbor.

Odlični so koroški tamburaši. Menda smo jih samo enkrat slišali v Italiji, to je bilo pred več leti prav na 1. taboru zamejske katoliške mladine v Gorici. Zdaj prihajajo ponovno.

Toda, kdo ne pozna VESELIH STUDENTOV in kdo bi jih rad ne poslušal ure in ure? Igrali so že na Goriškem in na Tržaškem, a smo zelo veseli, da prihajajo po daljšem času spet med nas.

GORIČANE bo letos zastopal moški pevski zbor iz Gorice, pod vodstvom Zv. Klanjščka. Izbral je pesmi, ki so nekoč na velikih taborih budile narodno zavest našim očetom, a mi teh pesmi že dolgo nismo slišali.

S TRŽASKEGA bomo prispevali

mladi pevski zbor naših skavtov in skavtinj pod vodstvom prof. Župančičeve Folklorne skupina Slovenskega kulturnega kluba bo zaplesala v narodnih nošah tri plesse iz različnih slovenskih pokrajin. Skupino vodi g. B. Baračič, na harmoniko igra Nadja Kriščakova. Zelo bomo tudi veseli pevcev iz devinsko-nabrežinskega konca; mladi pevski zbor, ki si je nadel ime »Fantje izpod Grmade« bodo zapeli venček pesmi pod vodstvom Ivota Kralja. Razen tega pripade Tržačanom navadno tudi igra. Ker je to mladinski tabor, bodo nastopili mladi igravci Slovenskega odra in bodo zaigrali moderno igro »Edip v Hiroshimi«, v kateri se pisatelj dotika tragike pilota, ki je odvrget atomsko bombo na japonski mesti ob koncu zadnje vojne.

Seveda bodo gostje deležni poždrava, pa tudi oni sami želijo poždraviti udeležence velikega tabora.

Po končani prireditvi na Repentabru bo v Slomškovem domu v Bazovici ZABAVNI VEČER ob zaključku tabora. Začetek ob 21. uri.

To bo zadnje srečanje zamejske mladine. Zapeli bomo, koroški »Veseli študentje« bodo igrali valčke in polke. Pridite!

Vabila dvignete lahko pri vodstvu svojih organizacij ali na sedežu SKK v ulici Donizetti 3.

POTOVANJA

Življenje je čudno in polno nevarnosti..

Po vročem Turkestanu jezdijo vročekrvni Turki; rdeči, gibčni, ožarjeni od rumenega sonca. Vitki konji jih nosijo v brezbrežne daljave; turški pogledi so ena sama velika pomlad. S prerokovega groba potujejo rdeči Turki; njihovi turbani valovijo v vročem zraku, ozaljšani z bleščeče belimi trakovi. Rdeča vera preplavlja vroče turške duše, z daljnega groba gredo, z velikega prerokovega groba gredo rdeči Turki. Pred njimi so polmeseci in rdeče zastave, za njimi pa morja prehojenega peska in rumeno sonce na vročem nebu. Veliko navdušenje preplavlja rdeče Turke; vračanje s prerokovega groba je vrh življenja: to popotovanje se nikoli več ne povrne. Kako lepo je umreti na tako velikem popotovanju. Če omaga ta ali oni starec, če napade tega ali onega moža ali mladeniča kruta kolera, potem je to največja sreča in največji čudež! Zakaj smrt vračajočega se s prerokovega groba je slavna in veličastna. Ko padajo bolni Turki z vitkih konjev in jim iz ust brizga rdeča slina in rdeča pena — ta bolezen vračajočih se s prerokovega groba — tedaj jim nihče ne pomaga! Nihče jim ne hladi čela, nihče ne pokliče zdravnika. S srepimi pogledi ležijo umirajoči pred kopiti zbeganih konjev, rdeča slina jim polzi iz zasoplih ust, smrt se naglo bliža! V očeh umirajočih se zrcali prerokov grob, sveta vera jih dviga na vrh življenja, blaženi prenašajo muke umiranja. V veliki daljavi ugašajo preostali jezdeci s prerokovega groba in sonce je velika rumena sveča, je veliko krvavo oko turške poslednje sodbe. Tako potujejo in umirajo rdeči Turki, tako slavno in veličastno je življenje vročega Turkestan!

◇◇◇

Kurjač Miha je sunkovito ustavil lokomotivo. Zavore so pretresljivo začivilile, potniki so pridušeno zatečali.

Kurjač Miha je pograbil sekiro, znojne kaplje so se zablestele nad zasanjanim levim očesom. Kurjač je stopil v gozd, sekira je udarila ob deblo in se divje zaiskrila. Potniki so odprli okna: videli so, kako pada veliko drevo, kako kurjač Miha vihti sekira in seka drva.

Marljive roke pridnega kurjača so pograbile drva in jih znosile na lokomotivo: spet imamo kurivo, spet bo lahko vlak potoval v daljavo!

Potniki so zaprli okna in pridušeno zaječali. Lokomotiva je zabrlizgala in se pognala v beli dan: kurjačev obraz je bil bela slovenska nedeljal

Mimo prastarih signalov in razpadajočih zapornic se je pomikal Mihov vlak, sospel je in se poganjal na goro očiščevanja, zapuščal je nedelje in padal v temo petrolejk in rdečega poskakajočega žrebca meseca!

Kurjač je ustavil vlak in nasekal drva.

Potniki so videli, kako je dvigal palec in rekel: »To ti je življenje!« Potem je zopet pelo v daljavo.

V neki dolini je proga porušena. Kurjač je skočil z lokomotive, potniki so zdrveli iz vagonov: tisoč rok je dvignilo vlak in ga poneslo v daljavo, preko ruševin in podrtij na novo progo.

Kurjač je nasekal drva.

»To ti je življenje!«

Preko neba je poskakoval rdeči mesec. Vlak je bil rdeča kača upanja.

◇◇◇

Iz Ribnice raste čez vso Slovenijo suha roba, ta čudovita dišeča posoda, to nežno srce vedno zelenih gozdov! Marljive roke postavnih Ribničanov ustvarjajo belo nedeljo posode! In nekje drugje, nekje v zamotklih hribih vihtijo kovači težka kladiva; v Kropi se kuje težko železje, žebliji, zamotkli železni okraski. Čipkarice iz Idrije tkejo belino slovenskega praznika, vitki prti in tkanine drhtijo čez belino slovenskega dneva.

SLOVO OD PROF. MILANA BEKARJA BRŠLJANSKEGA NA GROBU

Bil si ves zavzet za slovenski svet in ves prevzet od njegove lepote. Omamljen od slutenih razgledov in od sanj, ki so se porajale ob svetoivanskih kresovih in blestelo ob božičnem Rojstvu.

Občudoval si umetnika, ki je znal z besedo slikati to lepoto. A tvoje srce je bilo prepolno, da bi samo govoril o lepoti — začel si zelo zgodaj pisati tudi sam. Zelel si povedati toliko stvari! Bil si ves plah in obziren, a tvoja ljubezen je tipala do zadnjih mejnikov slovenstva na severu, zahodu in vzhodu. Skoraj se nisi premaknil iz svoje ljubljene Gorice, pa si bil v svojih pesmih vse več kot Goričan. Cutil si, da moraš biti več kot pokrajinar, ujet v meje nekih geografskih mejnikov. Slovenstvo ti je bilo vsebina narodnega izročila, vsa narodova umetnost in kultura, zgodovina in hodočnost — občutje skupnosti, ki jo veže materina beseda in pesem. V svojih pesmih si tako kazal pot iz provincializma do zadnjih obronkov, kjer zveni naša beseda.

Zato sta ti bila Gospa Sveta in Repentabor tako blizu kot Sveta Gora in Mati božja Bršljanska. Trepetal si za usodo celote.

Živel si iz prvih besed, ki so jih govorili naši dedje, pa preko Trubarjevega pisma do lirične izpovedi Srečka Kosovele. Ljubezen do te preteklosti in do lepote Can-

karjevih »nebes pod Triglavom« je vsebina tvoje poezije.

Mati božja Bršljanska ti je dala pesniško ime, tako si pisal. Stiskal si se plah in otroško boječ v njeno varstvo v urah samote, ki ni nihče vedel zanje.

Pel si pod Njenim tmenom — Bršljanski — kot da ti ni za priznanje, ampak za misel, ki bi jo rad povedal svojim ljudem.

Svoje pesmi si objavljaj v kole-darjih Goriške Mohorjeve družbe, v naši tržaški »Mladiki«, v koroški »Veri in domu« in »Mladju«, v »Katoliškem glasu«, v revijah v Ameriki. Danes se ti za te prispevke zahvaljujemo. Zelel si povedati mnogo, pa se ti je verz razvlekel, da nam ni bila vedno ljuba njegova oblikovna stran. A kakršen je že bil, bil je iskren.

Padle so zadnje pregraje: stopil si v nov svet, ves svetel in blesteč — v kraljestvo Duha, v katerega si veroval, sanjal o njem in pel. Bog, ki je neskončno dober in usmiljen, nas sprejema take kot smo.

Čutimo, da smo se premalo poslovili od tebe in da smo ti dajali premalo opore na poti, ki si jo hodil kot samotar. Naj te zdaj sprejme nasmeh večne Dobrote kot plačilo za tvoja nenehna iskanja, za tvojo osamelost, za tvojo ljubezen do vsega dobrega in kot plačilo za tvoje pesmi, pa naj so že bile kakršne koli.

Vedel si, da je umetnina največji biser narodove duše in si že davno spoznal, da lahko vodi besedni umetnik svoj narod na svetlo pot upanja in vere, lahko pa tudi v svet zmot. Prosi zdaj tam v kraljestvu Duha, naj bo blagoslovljen slovenski pesniški rod, da bi vedno kazal pravilno smer v rešitev in odrešenje in da bi častno predstavljaj tvoj narod v družini narodov.

Ti pa počivaj srečen v kraljestvu večne Lepote!

JOZE PETERLIN

Lončarji iz Slovenije, rezljalci čudovitih lesenih bogcev, pletarji in sodarji, o ti slava te zamoriene dežele in zamorjenega, nikdar več najdenega časa! Zlata je lesena posoda iz Ribnice, zlate so idrijske čipke, veliko je slovensko zlato!

∞∞

Kurjač je nasekal drva.

Petrolejka na signalu je ugasnila. Kretničar je zavihtel kladivo.

Vlak se je pognal v rdečo noč. Iz kurjačevega čela je siknilo oko in se spojilo z očesom meseca v veliko oko upanja in groze.

∞∞

Po vročem Turkestanu jezdi vročekrvni Turki: rdeči, gibčni, ožarjeni od rumenega sonca. Vitki konji jih nosijo v brebrežne daljave: turški pogledi so ena sama velika pomlad. S prerokovega groba potujejo rdeči Turki; njihovi turbani valovijo v vročem zraku, ozaljšani z bleščeče belimi trakovi. Rdeča vera preplavlja vroče turške duše, z daljnega groba gredo, z velikega prerokovega groba gredo rdeči Turki. K daljnim ciljem potujejo, v velike daljave jih nosijo koraki vročekrvnih konjev. Velika in slavna je Turčija, velika in veličastna je prerokova vera! Beli turbani se pripogivajo v veseli pomladi, v prešernem potovanju. Nevarnosti so nične: šakali in volkovi, kolera in kuga, kako je vse to majhno vračajočemu se s prerokovega groba. Bridke sablje vihte vročekrvni Turki: pela bo rdeča kri, nevernika bodo pogubila kopita spočitih konjev, križ se bo zdrobil pod mogočnim turškim korakom! Daleč gredo vročekrvni Turki: živelo, živelo veliko življenje pravovernih! Veliko navdušenje preplavlja rdeče Turke: vračanje s prerokovega groba je vrh življenja: to popotovanje se nikoli več ne povrne. Če omaga ta ali oni starec, če napade tega ali onega moža ali mladeniča kruta kolera ali kuga, potem ga pustijo umreti v samoti, nihče mu ne pomaga! Zakaj smrti vračajočega se s prerokovega groba je slavna in veličastna. Ko padajo bolni Turki z vitkih konjev in jim iz ust brizga rdeča slina in rdeča pena — ta bolezen vračajočih se s prerokovega groba — tedaj pojejo preostali svete in blažene pesmi in zapuščajo umirajoče. S srepimi pogledi ležijo umirajoči pred kopiti zbeganih konjev, rdeča slina jim polzi iz zasoplih ust, smrt se naglo bliža. V očeh umirajočih se zrcali prerokov grob, sveta vera jih dviga na vrh življenja, blaženo prenašajo muke umiranja. V veliki daljavi ugašajo preostali jezdec s prerokovega groba in sonce je velika rumena sveča, je veliko krvavo oko turške poslednje sodbe. Umirajoči ležijo v krvavem večeru Turkeстана; volk in šakal zavijata v rdečem pesku puščave. Tako potujejo in umirajo rdeči Turki, tako slavno in veličastno je izvljenje vročega Turkeстана...

Življenje je čudno in polno nevarnosti

V Slomškovem domu v Bazovici bodo družabni večeri ob dneh mladinskega tabora

ZGODOVINA SLOVENSKEGA ŠOLSTVA

Pred podpisom londonskega sporazuma so bila leta 1952, 1953 in 1954 še posebej negativna za razvoj slovenskega šolstva. Število učencev v osnovnih šolah je že po sporu s kominformom padlo od 4214 v šolskem letu 1947/48 na 3779 v letu 1948/49 in padalo je še vedno iz leta v leto tako, da v šolskem letu 1954/55 štejejo le še 2062 učencev. V šestih letih je število učencev padlo kar za petdeset odstotkov. V srednjih šolah pa se je število rahlo dvignilo in sicer od 1330 v letu 1947/48 na 1671 v šolskem letu 1954/55. V škodo slovenski šoli je bila v šolskem letu ukinitve slovenskega inšpektorata pri Višji šolski upravi. To mesto je sedem let opravljal slovenski funkcionar, ki je v zadevah slovenskega šolstva polnomočno odločal. Čeprav ni imel pravice podpisovanja, so njegovi predlogi bili odločilni. To mesto odgovornega funkcionarja so zamenjali z mestom svetovavca. Pri Prosvetnem uradu ZVU je od leta 1945 bil prav tako strokovni svetovavec za slovenske šole. To mesto je sicer na tem uradu še ostalo, toda posvetovanja je bilo vedno manj. Prof. Fadda, novi šef tega urada, je sam izjavil, da mu slovenske šole jemljejo tretjino časa. To se pravi, da je urejal in odločal o vsem sam, ne da bi mu mogel ali smel kdo kaj svetovati, predlagati, kaj šele o čem soodločati. V istem šolskem letu ni bila več imenovana komisija za šolske učne knjige. S tem letom se začenja križev pot slovenskih učnih knjig. Vse naslednje komisije, ki so bile sicer še imenovane, so začele s svojim delom z veliko zamudo, imele vezane roke in opravljale svoje delo zavito v plašč velike birokracije. Če k temu dodamo še druge manjše pomanjkljivosti, ugotovimo le pot navzdol. Ves vpliv v vodstvu slovenskega šolstva je bil Slovincem odvzet. Vsi protesti političnih, kulturnih in strokovnih organizacij pri Prosvetnem uradu ZVU in pri samem načelniku generalu Wintertonu niso nič zalegli. Krajevni slovenski tisk je vsa prizadevanja podpiral in vsi slovenski šolniki so skupno nastopili na zborovanjih, postavljali zahteve, jih vnašali v spomenice in izvolili posebno delegacijo, ki je v njihovem imenu nastopala. Ker je šlo za slovensko šolo, so si bili vsi Slovenci edini. Italijansko šovinistično časopisje se seveda ta prizadevanja ožigosalo kot »nacionalistično komedijo« (glej Messaggero Veneto 30. maja 1953) v kateri so si podali roke: Delo, Demokracija, Katoliški glas in Primorski dnevnik. Casopisna polemika se je stopnjevala do take ostrine, da je Katoliški glas 6. avgusta 1953 prinesel članek z naslovom: »Ali je dovoljena sterilizacija?«

Edini uspeh v tem času pa je bila dolgo pričakovana izročitev nove šolske stavbe pri Sv. Ivanu.

Ta izročitev pa je povzročila besen izpad šovinističnih svetovavcev v tržaškem občinskem svetu, ki se je več zaporednih večerov prepiral o tej zadevi. Ameriški podpolkovnik Emery, načelnik štaba ZVU, je bil tako odločen, da je posegel vmes in odločil v prid Slovincem. Tiskovni urad ZVU pa je 3. februarja 1954 dal naslednjo uradno izjavo:

«Spričo polemike v tržaškem občinskem svetu in v nekaterih tržaških časopisih o dodelitvi novega šolskega poslopja pri Sv. Ivanu v uporabo slovenskim dijakom, je urad za obveščanje javnosti pri ZVU pooblaščen sporočiti, da je bilo denarno nakazilo za zidanje novega šolskega poslopja pri Sv. Ivanu nakazano že v proračunu drugega šestmesečja 1950. leta. To nakazilo je bilo določeno izrecno za šolske potrebe slovenskega prebivavstva in tržaški župan je bil o tem obveščen s pismom Višjega šolskega nadzornika z dne 5. septembra 1950. leta.»

To sporočilo je bilo zadostno, da je polemika prenehala. V novo stavbo pa so se iz ulice Lazzaretto Vecchio 9 in 11 preselile trgovska akademija, učiteljske in trgovska strokovna šola. Iz šole F. Filzi pri Sv. Ivanu pa še slovenska osnovna šola. Prostore v Lazzaretto Vecchio na številki 9 pa je prevzel Znanstveni licej s klasičnimi vzporednicami, prostore na številki 11 pa so dali ezulskim družinam. Zato se je moral licej stiskati v teh učilnicah še celih deset let, dokler se ni končno v jeseni 1965 preselil v novo moderno stavbo, ki jo je Pokrajinska uprava sezidala na Lonjerski cesti; ob tej stavbi je še drugi trakt na Guardelski cesti, kamor se je vselila trgovska akademija. V stavbi pri Sv. Ivanu (ulica Caravaggio 4) pa so ostale naslednje šole: učiteljske, srednja šola, osnovna šola, vrtec, nekaj prostora pa je bilo treba odstopiti italijanskemu vrtcu. Pri isti šoli je bila zgrajena še moderna telovadnica. Nove šolske stavbe so nastala tudi v Mačkovljah, v Domiu, na Opčinah in v Nabrežini. Marsikje so šolska poslopja povečali, namestili centralno ogrevanje in slično. V večini teh stavb so nameščene slovenske in italijanske šole, tako da po dolgih dvajsetih letih ne manjka prostora, dasi se mora pouk še marsikje izmenjavati med dopoldanskimi in popoldanskimi urami.

Po napetem vzdušju, ki je trajalo od leta 1952 do 1954, je bil nazadnje 5. oktobra v Londonu podpisan Sporazum o Tržaškem ozemlju. Sporazumu je dodan Posebni statut, ki v točki 4 pod c) jamči..

»Obema skupinama se bo nudil pouk v materinem jeziku v otroških vrtcih, osnovnih, srednjih in strokovnih šolah. Take šole bodo v vseh krajih področja pod italijansko upravo, kjer so otroci, ki so pripadniki

jugoslovanske etnične skupine, in v vseh krajih področja pod jugoslovansko upravo, kjer so otroci, ki so pripadniki italijanske etnične skupine. Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli, da bosta obstoječe šole ohranili, kakor so navedene v priložnem seznamu za etnične skupine v področjih, ki so pod njuno upravo, in posvetovali se bosta v Mešani komisiji, ki je predvidena v zadnjem členu tega Statuta, preden bosta katero od teh šol zaprli.

Te šole bodo uživale enakost v ravnanju z ostalimi šolami iste vrste na področju, ki je pod upravo Italije oziroma Jugoslavije, glede preskrbe učbenikov, poslopij in ostalih materialnih sredstev, števila in položaja učbenikov, poslopij in ostalih materialnih sredstev, števila in položaja učiteljev, kakor tudi priznavanje diplom. Italijanske in jugoslovanske oblasti si bodo prizadevale, da bodo učenje v teh šolah vršili učitelji, ki imajo isti materin jezik kakor učenci. Italijanske in jugoslovanske oblasti bodo takoj izdale zakonske predpise, ki so potrebni za ureditev stalne organizacije teh šol v skladu s prednjimi določbami Učitelji, katerih govorni jezik je italijanski, ki pa so na dan parafiranja tega memoranduma o sporazumu zaposleni kot učitelji v šolstvu področij pod italijansko upravo, ne bodo odpuščeni iz razloga, ker nimajo potrebne učiteljske diplome. Ta izredna odredba se ne bo uporabljala kot precedens, in tudi se ne bo zahtevalo njeno uveljavljanje za druge primere razen za zgoraj omenjene kategorije. Jugoslovanske in italijanske oblasti bodo v okviru svojih obstoječih zakonov sprejele vse razumne ukrepe, zato da se omenjenim učiteljem omogoči, da v smislu omenjenega člena 2, (d) pridobijo kvalifikacijo za isti status kot redni člani učiteljskega osebja.

Učni programi teh šol ne smejo biti v nasprotju z nacionalnim značajem učenca.

Omissis...

8. Posebna Mešana jugoslovansko-italijanska komisija bo sestavljena z namenom pomaganja in posvetovanja o vprašanih, ki se nanašajo na zaščito jugoslovanske etnične skupine na področju pod italijansko upravo in italijanske etnične skupine na področju pod jugoslovansko upravo.

Komisija bo prav tako pregledovala pritožbe in

Vsako leto odhaja naša dijaška mladina v Ukve na letovanje. Slika s sprehoda po Zajzeri

vprašanja, ki jih bodo postavljali poedinci pripadniki odnosnih etničnih skupin glede na izvajanje tega Statuta. Jugoslovanska in italijanska vlada bosta omogočili, da Komisija obišeče področja pod njuno upravo, in ji bosta nudili vse olajšave pri vršitvi njene dolžnosti. Obe vladi se obvezujeta, da se bosta takoj razgovarjali o podrobnih predpisih za funkcioniranje komisije.

SEZNAM SOL

Seznam obstoječih šol, omenjen v členu 4. (c) priloge II. (Posebni statut) Memoranduma o sporazumu:

I. Slovenske šole, ki sedaj delujejo na področju, ki pride pod upravo Italije na podlagi Memoranduma o sporazumu:

1. Otroški vrtci

- a) občina Trst: Barkovlje. Sv. Ivan, Skedenj, Lonjer, Trebče, Sv. Križ. Gropada, ul. sv. Fortunata 1, Greta, Sv. Jakob. Sv. Sobota, Bazovica, Opčine, Prosek.
- b) občina Devin-Nabrežina: Nabrežina, Devin, Mavhinje.
- c) občina Zgonik: Zgonik, Gabrovica.
- č) občina Repentabor: Repentabor.
- d) občina Dolina: Dolina, Boljunec, Boršt, Domio.

2 Osnovne šole

- a) občina Trst: Sv. Jakob, ul. Donadoni, Katinara, Sv. Ana, ul. sv. Frančiška, Skedenj, Rojan, Sv. Ivan, Barkovlje, Prosek, Trebče, Bazovica, Opčine, Sv. Križ, Gropada
- b) občina Devin-Nabrežina: Nabrežina, Devin, Medja vas, Mavhinje, Sempolaj, Sosljan, Stivan, Cerovlje, Slivno.
- c) občina Zgonik: Zgonik, Gabrovica, Salež.
- č) občina Repentabor: Repentabor
- d) občina Dolina: Dolina, Boršt, Domio, Pesek, Boljunec, Ricmanje, Mačkovlje
- e) občina Milje: Štramar, Sv. Barbara

3. Strokovne šole in tečaji:

- a) občina Trst: Industrijska strokovna šola Rojan, Trgovska strokovna šola Sv. Ivan. Dvoletni industrijski tečaj Opčine, Dvoletni trgovski strokovni tečaj Prosek, Dvoletni trgovski strokovni tečaj Katinara, Strokovni tečaj Sv. Križ.
- b) Občina Devin-Nabrežina: Dvoletni industrijski strokovni tečaj Nabrežina.
- c) občina Dolina: Dvoletni industrijski strokovni tečaj Dolina.

Omenjeni strokovni tečaji bodo spremenjeni v strokovne šole v skladu z italijanskimi zakoni.

4. Srednje šole Trst: Nižja srednja šola — ulica delle Scuole Nuove — Sv. Jakob. Državna realna in klasična gimnazija — ul. Lazzaretto Vecchio 9, Državna učiteljska šola, Piazzale Gioberti — Sv. Ivan; Trgovska akademija — Piazzale Gioberti — Sv. Ivan.

Vse to je glede šolstva bilo sklenjeno in podpisano v Spomenici o sporazumu.

FANTJE IŠČEJO KRISTUSA

IZ LJUBLJANSKE "DRUŽINE"

Že pet let je minilo, odkar sem bil zadnjikrat pri maši in pri obhajilu. Pet let niti ena molitev ni prišla iz mojih ust. Ne vem, ali sem kdaj resno pomislil na Boga. Če pa sem, sem ga klel. V kvantanju sem postal že mojster. S prijateljem sva se kosala, kdo bo bolj »masten«. Živel sem kot živina, brez misli na dušo. Popolnoma sem izgubil voljo na učenje in sem tisto leto padel. Toda to me ni veliko motilo. Tudi najtežji prestopki niso bili zame nič posebnega. Dokler sem bil v šoli, sem divjal in norel. Zasmehoval sem vse, ki so bili še kaj verni. Nerazdružljivi tovariš mojih grehov in padcev je bil moj prijatelj. Moj prijatelj in moja poguba...

Naenkrat mi je smrt dala svoj trdi nauk. Pred strogo in neizprosno močjo te pravične in resnične sile, ki ji nihče ne more uiti, mi je srce utrpnilo. In bil sem premagan. Tedaj je Gospod vzel moje srce v roke in ga brez usmiljenja stisnil. To me je rešilo...

KRIŽ NA POTI

Na poti mojega življenja se je nepričakovano vzdignil križ in zaustavil moje vihranje proti prepadu. Bilo je takole.

Nekega dne prijatelja ni bilo v šolo. Zaskrbeo me je in nisem vedel, kaj naj si mislim. Popoldne sem ga šel obiskat. Rekli so mi, da je bolan. Hotel sem ga videti. Moj Bog, kakšen je bil! Mrzlica ga je tresla in ni imel volje za pogovor. Vrnil sem se domov. V prsih me je stiskalo. Izgubil sem svojo edino oporo — slepca, ki je vodil mene, tudi slepca, v smrt...

Drugi dan se je bolezen poslabšala. Dobil je hudo vnetje pljuč. Začelo se mu je blesti in nikogar več ni poznal. Strašno ga je bilo pogledati. V osmih dnevih se je čisto posušil.

Spominjam se njegovih poslednjih trenutkov. Dolgo je zrl v nas, kot da bi hotel nekaj reči. Onemel sem stal. V meni je bila divja zmešnjava misli in čustev.

Tedaj je omahnil. Oči so se mu zameglile. Smrtna borba. Kako je bila to boleštna in mračna borba brez okrepčila vere, brez besede miru, brez Križanega, ki bi mu lajšal poslednje trenutke. Neki sorodnik je predlagal, naj pokličejo »farja«, da svoje opravi. Pa ga je mati grobo zavrnila: »Kakšen far! Ga bo on ozdravil?«

In je umrl — kot zver od krogle. Niti en žarek luči in odpuščanja ga ni pospremil v grob. Umrl je sam. Umrl je prazen. Umrl je gobave duše...

Videl sem ga na parah. Nepremičen, bled, hladen. Obraz mu je izražal popolno ravnodušnost, kot da ga nič več ne briga, kar je na tem svetu. Prestopil je meje sveta.

Dve uri sem stal ob mrtvem prijatelju. Kaj sem delal? Kaj sem mislil? Težko bi zbral takratne misli. Trepetal sem, groza me je bila. Čutil sem, da se mi izmikajo tla pod nogami. Začelo se mi je na plesti. Pred očmi sem gledal ogaben film najinega življenja. In glavni igralec je — mrtev...! Čemu torej vse skupaj? Kaj pa zdaj? Kam in kako in zakaj?!

Kje je zdaj moj prijatelj? Ali je mogoče, da se je vse to tako bedno končalo? Kje bo odslej? Ali me sliši? Morda me vidi? Ne vem, kako to, toda tedaj sem se spomnil stvari, ki sem jih kot otrok slišal pri verouku. Duše pravičnih gredo k Bogu, one druge pa — v večno pogubljenje...

Ali je bil moj prijatelj dober ali hudoben? Je v peklju? Ali pa sploh je pekel? In če ga ni? Če ga ni, potem se torej takole končuje življenje! Kot veter, ki švigne mimo in ga ni več nazaj. Toda, kaj pa, če je kaj po smrti...

"BORCI ZA KULTURO"

V skupni 2. in 3. številki »Zaliva« je Stojan Spetič objavil članek v katerem pravi: »Marsikdaj očitajo političnim silam, ki se opirajo na delavsko gibanje kulturnoprosvetno mlačnost. Tedaj primerjajo s to „mlačnostjo“ katoliški prosvetni aktivizem. Koliko pa jih je, ki so poiskovali videti v tej delni resnici globlje korenine? Koliko jih išče resnične vzroke, ki jih ne narekuje trenutno politično propagandistično razpoloženje?«

Med tistimi, ki so očitali komunistom (in ne »političnim silam, ki se opirajo na delavsko gibanje«, ker niso komunisti edini, ki se opirajo na to gibanje) je bil tudi podpisani v 2. in 4. letošnji številki Mladike. Toda naj koj v začetku pripomnim, da ne mislim s temi vrsticami polemizirati s Spetičem, saj je gotovo hvalevredno že samo dejstvo, da se je on lotil te razprave s svojih vidikov. Rad bi le dodal k njegovemu članku nekaj misli, ker je moje gledanje na ves problem nekoliko drugačno. V omenjenih dveh številkah Mladike sem očital slovenskim komunistom v Italiji, da se kulturno ne izživljajo. Spetič išče za to vzroke. Toda namesto da bi jih iskal pri sebi in sebi enakih, to je pri vodstvu, jih išče pri delavstvu, ki naj bi po njegovem bilo edino, na katero se komunisti naslanjajo. Kulturnega mrtvila je torej krivo delavstvo, kateremu pomenijo več televizor, kino, šport kot pa »slovenstvo«, kakršno pozna iz prosvetnega društva...

Čeprav je avtor v svojem članku morda podal nekaj zanimivih misli za boljše razumevanje slovenskega delavca, se mi zdi v bistvu reševanje problema, kot si ga je on zamislil, zgrešeno. Če je — ne rečem odpustljivo, ampak vsaj razumljivo, da je kulturno pasiven preprost slovenski delavec, je pa mrtvilo pri naši inteligenci dejansko tragično in graje vredno. Inteligenca bi namreč morala biti tista, ki bi naš prosvetni voziček porivala »skozi množični kulturni pritisk kapitalistične družbe«, da se izrazim v žargonu, ki je Spetiču tako drag. Toda članek je, hote ali nehote, prenesel

vso odgovornost za mrtvilo z vodstva na delavstvo. In tako bi po Spetičevih besedah lahko sklepali, da je bolezen v udih in da je glava zdrava. Ali z drugimi besedami: človek bi po njegovih besedah sklepal, da se vodstvo slovenske sekcije KPI (zakaj ta predstavlja — po avtorjevem mnenju — politične sile, ki se opirajo na delavsko gibanje) z vsemi svojimi silami trudi za slovenstvo, da prireja kulturne prireditve, igre, veselice, koncerte itd., ki jih pa publika (delavstvo, seveda) dezertira. V resnici pa vemo, koliko slovenskih kulturnih prireditev prireja tržaška KPI. Niti za 1. maj jih ne prireja več. Edino slovensko praznovanje 1. maja na Tržaškem je bilo letos v Bazovici in ga je priredila tamkajšnja katoliška mladina. Da bo naša delavska mladina drla z dvojezičnih plesov in propagandističnih strankarskih shodov naravnost v slovensko gledališče, tega pač ne moremo pričakovati.

Treba je torej predvsem na delo, na tako delo kot ga opravljajo nekateri naši duhovniki po svojih župnijah. Ne moremo pričakovati, da bodo vsi naši mladi fantje drli v krožke. Odpadlo jih bo še vedno veliko. Toda odpadajo tudi slovenski učitelji in profesorji, ki poučujejo na slovenskih šolah. Svet pa gre kljub temu dalje!

Lahko je reči: na delo. V resnici bi bilo treba najprej ugotoviti, koliko je člankarju in njegovim somišljenikom sploh do takega dela. Ali ni mogoče zanje bolj važno, če bodo v Vietnamu zmagali Kitajci ali ne? In kaj je za vodstvo KPI boljše, da ostane Katinara slovenska, ali da postane komunistična?

K istemu članku bi rad dodal še eno misel. Spetič se namreč sprašuje: kako navdušiti za slovenstvo mladega fanta, ki je »izgubil temeljne vrednote, med katerimi je v našem posebnem položaju vrednota narodnostne pripadnosti« in ki je te vrednote nadomestil »z miti o potrošnji, o nujnosti družbenega napredka hkrati s tehničnim napredkom«?

Najprej bi bilo zanimivo ugotoviti, zakaj in kako je sploh prišlo

(Nadaljevanje na str. 115)

Spomnil sem se resnih besedi tistega duhovnika, ki mi je doma govoril pri oknu. Bog... pravica... sodba... smrt... Vse tiste besede so bile zdaj utelešene pred menoj v smrtni odrevenelosti nekdanjega prijatelja.

Zgrudil sem se na kolena, kot da me je neka skrivnostna sila pritisnila k tlom. Misli so začele mehčati solze. Čutil sem, da mi v razboljenem in stisnjenem srcu postaja laže.

POGREB

Lep, sončen dan je bil Pogreb je bil brez duhovnika, kot da je bil samomorilec. In z veliko cvetja in razkošnih vencev, kot da je bil bogataš. Nečimrnost ga je še v grob spremila. Spomnil sem se, kako sva kradla rože na pokopališču. Ta misel me je dušila. Nisem smel gledati na okrašeno krsto.

Ko me je slepila razkošna sončna luč, sem si mislil: »Ti, prijatelj, ne boš več užival tega sonca in tega življenja. Vse je končano. Pa tudi zame boš ostal le daljni spomin. V tem grobu, ki je za tvojo živahnost tako majhen in tesen, boš ostal bogve koliko let, od vseh zapuščen in pozabljen, sam in otožen. Zima te bo pokrivala s snegom. Jesensko deževje te bo umivalo. Pomlad se bo smejala na tvoji gomili. Toda zate je vse minilo. Mesto ti je bilo premajhno. Imel si neukročeno željo za nenavadnimi doživetji. Sedaj moraš biti zadovoljen z dvema pednjema zemlje. S teboj je vse končano. Ne bom te več videl...«

Križ, ki se je nenadoma vzravnil pred menoj, me je naglo zaustavil, da nisem zdrsel na dno prepada. Čutil sem, da bi se moral zbrati in premišljavati o sebi in svoji preteklosti. Bilo mi je šestnajst let.

Moja lahkomišljenost in površnost je izginila. V notranjosti je začelo valovati. Nisem našel miru. Začel sem razmišljati. Sam ne vem, koliko noči nisem prav spal. V moji duši se je začel oglašati čudni Neznanec. Začele so se mi gabit stvari, v katerih sem prej užival.

SRCE V STISKALNICI

Postal sem molčeč in žalosten. Nisem hodil zdoma. Tudi jedel nisem veliko. Izgubil sem tek. V šolo sem hodil brez volje. Razrednik mi je rekel: »Zdi se, da si z njim izgubil polovico sebe.« Neka profesorica je pa dodala: »To je res čudež.« Nisem govoril. Navadno sem kje sedel, a misli so mi tavale kot pri človeku, ki so ga s silo pripeljali, pa se je sprijaznil z usodo. Na prijatelja sem že pozabil. Niti sam nisem vedel, kaj hočem, kaj iščem in kaj naj si mislim.

Mati je seveda opazila spremembo. In kot da je bila vesela, da sem tako zmeden. Vendar ni ničesar rekla. Navadila se je že molčati. Bila je pa bolj prijazna in pozorna. Opazil sem, da večkrat ne ve, kako bi se do mene obnašala. Tako je minilo nekaj časa.

Začela se je prava stiska srca. Ne morem prav opisati svojih občutkov. Toliko dvomov me je navdajalo. Posebno me je morila neizrečena ogabnost nad preteklim življenjem. Mislil sem, kaj naj storim. Naj grem še naprej po takšni poti? Nemogoče! Sem že vsega sit. Ali naj torej spremenim življenje? Toda kako? Kaj bodo drugi rekli? In končno, kaj naj storim, da se bom spremenil?

V glavi mi je šumelo kot v mlinu. Včasih mi je bilo naravnost strašno. Tedaj sem skušal vse skupaj pozabiti in se nekako odpočiti. Toda čim sem se vlegel, so me spet napadle vsakovrstne misli in sem ves obupan moral vstati. Vse to sem pa držal zase. Bil sem skoraj ljubosumen na svojo bolečino. Zato mi je bilo še težje. Moral bi nekomu zaupati. Toda komu? Materi? Sramoval sem se pred njo in pred seboj.

Nekega dne po šoli sem stopil v cerkev. Nekaj me je tja vleklo. Prijeten mrak je ovijal loke in oltar. Nikogar ni bilo. Pokleknil sem. Skril sem obraz v dlani in tako ostal nem in okamenel. Tihota mi je lahko in prijetno prodirala v notranjost.

Nisem molil. Saj tudi nisem znal in mogel. Molitve iz mladosti sem že pozabil. Vendar sem se v tej osamelosti in zbranosti prijetno počutil in si zaželel, da za vedno tukaj ostanem. Čutil sem Boga — to je bilo vse...

ŠKOFOV VIKAR

1. Veliko se že govori, zlasti med Openci, da bodo župnijo delili. Meje pa bi naj rezule vas kar počez. Ena župnija bi ostala slovenska, druga bi bila italijanska. Kako pa je v mestu v tem pogledu? Bi morda lahko Slovenci dobili svojo župnijo, ki bi segala v področja sedanjih župnij. Je to mogoče izvedljivo po cerkvenih in civilnih postavah?

2. Kako je z vprašanjem o škofovih vikarijih v jezikovno mešanih škofijah? Smemo Slovenci upati na takega vikarja - škofa na obmejnem ozemlju? Baje si italijanski verniki prizadevajo, da dobe takega vikarja na Južnem Tirolskem.

M. S.

Večiko zahtevate od mene. Povedal bom nekaj misli. Za vse nisem kompetenten.

V koncilskem odloku o pastirski službi škofov stoji ta stavek: »...naj se poskrbi za vernike različnega jezika ali z duhovniki in župnijami tega jezika ali pa s škofovim vikarjem, ki dobro obvlada ta jezik in ima po potrebi tudi škofovsko posvečenje, ali pa tudi na kak drug primernejši način.«

To je lepa stvar in marsikateri si misli, da bi bili s škofovim vikarjem ali škofovimi vikarji rešeni vsi problemi. Vikar pa je namestnik in pri vsakem namestniku je treba upoštevati dve strani: kdo je namestnik in koga ta nadomestuje.

Gre predvsem za škofovega vikarja v posameznih škofijah, kjer živijo Slovenci. Kdo misli celo na vikarja, ki naj bi skrbel za dušnopastirsko delo med vsemi zamejskimi Slovenci, ne glede na škofijske meje. To se lepo sliši, a je po mojem mnenju težko izvedljivo, ker bi tako delo zahtevalo moža izrednih sposobnosti. Vprašanje je nadalje, ali bi bili škofje za tako rešitev. Morda ne bi bilo odveč, če bi italijanska škofofska konferenca imela pred očmi, poleg toliko drugih važnih zadev, tudi problem narodnostnih manjšin in dušnopastirskega dela med njimi.

Da ne bo preveč utopističnega pričakovanja, opozarjam na nekatere težave, pod katerimi se bo znašel morebitni škofov vikar prav v naši škofiji.

1. Prepričati naše ljudi, da je treba koncilске odločbe resno vzeti, in jih pripraviti do tega, da jih bodo v celoti in postopoma tudi izvedli.

2. Vzbuditi ali vsaj okrepiti zavest, da imajo v dušnem pastirstvu prvi delež duhovniki, ki so inkardinirani, in da morajo biti vsi duhovniki med seboj povezani in jih mora zato razvneti skrb za blagor vse škofije; da mora biti dušno pastirstvo enotno in da ne more noben duhovnik ločeno ali tako rekoč posamič docela sporniti svojega poslanstva, ampak le z združenimi močmi, z drugimi duhovniki, pod vodstvom tistih, ki Cerkev vodijo;

da duhovniki v škofiji, v kateri služijo pod svojim škofom, tvorijo en zbor duhovnikov. (Stavki tega drugega odstavka so vzeti iz Odloka o škofih šte. 28 in 30 ter iz Odloka o duhovnikih šte. 7 in 8).

3. Po skrbnem in odkritem posvetu z duhovniki in laiki spoznati, kaj moremo Slovenci narediti za rast božjega kraljestva med našimi brati, zlasti med tistimi, ki so poklicani, da na poseben način izpričujejo svojo vero. Ne samo kaj moremo, ampak kaj moramo in hočemo. Ali nam je še za to, da živimo kot Slovenci in se kot taki žrtvujemo za rast božjega kraljestva na zemlji.

4. Katere so naše dejanske potrebe, realne možnosti, sredstva.

5. Kakšno naj bo naše zadržanje do sprememb in težav, ki jih občuti komunistični svet? Ali bomo dopustili, da postanemo neizogibna žrtev teh težav in preobratov? In ne pokazali svetu, kaj je krščanstvo, kaj je Cerkev.

6. Priznati laikom tisto mesto in odgovornost, ki jim pritiče v božjem kraljestvu.

Se bi lahko našteval, a že to nas prepriča, da ne smemo graditi gradov v oblakih in da nas življenje vsak dan bolj jasno in kruto postavlja pred osebno odgovornost.

Glede dušnopastirskega dela med Slovenci v Trstu se držim vedno istega načela: poskrbeti je treba za okrepitev tega dela v tistih župnijah, ki imajo slovenskega dušnega pastirja; meje župnij so le meje teritorija in dobri Slovenci bodo pač radi zahajali v tiste cerkve, kjer je redna služba božja v slovenskem jeziku, čeprav morajo iz svoje župnije. Da bi pa mogli v vsaki župniji poskrbeti za redno slov. dušnopastirstvo, je preveč zahtevano. Ohranitev in okrepitev verskega življenja med našimi ljudmi je v veliki meri odvisno od dobre volje, prizadevnosti in čuta odgovornosti naših ljudi.

Pomagajmo, da bo ta čut prihajal vedno bolj do izraza.

(Nadaljevanje na strani 112)

France Gorše: Hrepenenje

JOŽE JAMNIK

POJMOVANJE AVTORITETE

ZA SKUPNO DOBRO STA DOLŽNA DELATI ONI, KI UKAZUJE, KOT ONI,
KI MORA ODKAZANO DELO OPRAVITI

Prvi vzrok, zakaj današnji človek drugače pojmuje odnos med ukazovanjem in uboganjem kot pred več desetletji, na primer v času fevdalizma, je visoko razvit čut za demokratičnost. Čim bolj se namreč posameznik kot član določene družbe zaveda, kako važno vlogo ima njegovo delo za dobrobit skupnosti, h kateri pripada, toliko bolj hoče imeti poleg obveznosti tudi pravico, da soodloča pri sprejemanju sklepov in njih izvajanju. Danes se mnogo bolj živo zavedamo kot pred več desetletji, da sta dolžna delati za skupno dobro človeštva vsaj v enaki meri oni, ki ukazuje kot oni, ki mora odkazano delo opraviti. Vrhovni zakon, ki obvezuje k čutu odgovornosti pri delu za skupnost tako gospodarja kot njegovega delavca, je obstoj in napredek človeške družbe, pa naj bo to družina, cerkev, država ali pa kak delavski obrat ali kaka redovna hiša. Člani določene skupnosti imajo pravico zahtevati od predstojnika, da naj modro odreja delo in ukazuje takó, da bo v skupno blaginjo. A isti čut odgovornosti mora tudi člane nagibati, da z uboganjem skrbno opravijo odkazano delo in s tem prispevajo za skupno blaginjo v določeni družbi. Iz povedanega sledi, da presojava danes predstojnika in podrejenega s stališča soodgovornosti, soodvisnosti in s stališča dopolnjevanja, saj je vse to izraz božje volje, ki hoče, da drug drugega bremena nosimo in tako izpolnimo postavbo Kristusovo.

PREDSTOJNIK MORA Z UKAZOVANJEM POMAGATI DRUŽBI

Kdor je pod oblastjo, se zaveda, da mora njegov predstojnik z ukazovanjem pomagati družbi k duhovnemu ali tavnemu napredku. Zato se čuti upravičenega, da predstojnika opozori na morebitno pomanjkljivost ukaza in s tem povzroči spremembo ali celo razveljavitev ukaza. Predstojnik je na ta način delno prikrajšan pri svoji oblasti, toda na drugi strani se mu zmanjša tudi odgovornost nasproti družbi, zakaj del te odgovornosti pade sedaj na onega, ki je nasproti ukazu zavzel stališče kritika. Iz povedanega sledi, da se predstojnik ne sme čutiti užaljenega, če njegovi sodelavci izrečejo nasproti njegovemu načrtu kak pomislek ali z dobrim namenom predložijo kako dopolnilo k ukazu. A tudi podrejeni svoje pravice do objektivne kritike ne smejo zlorabljeti: pravico in v gotovih okoliščinah celo dolžnost imajo izraziti svoje mnenje, toda le toliko časa, dokler se o ukazu še razpravlja.

Ta prijem v pojmovanju ukazovanja in uboganja ob skupni odgovornosti in službi občni blaginji je v cerkvenem življenju šele v razvoju, medtem ko je v svetnem merilu, na primer v političnem življenju, v

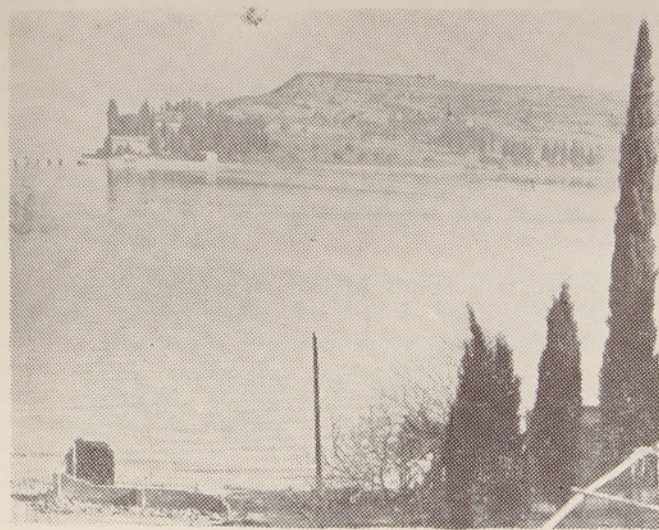
mednarodnem sodelovanju, v delavnici, v zakonskem življenju in družini v glavnem že izpeljan. Ker se v vsakdanjem življenju srečavamo ljudje z različnimi pogledi na svet, ni nič čudnega, če pride včasih do živahnih razprav glede novega pojmovanja avtoritete v človeški družbi; enim se očita, da hočejo s svojimi novotarijami vse predruščiti; nasprotno pa morajo oni, ki se drže tradicije in zagovarjajo takozvano slepo pokorščino, slišati na račun svojega stališča očitek, da so nazadnjaški. Tako se zaradi različnih stališč razpravljanje o določenih vprašanih sicer otežkočuje, to smo videli tudi na zasedanjih II. vatikanskega koncila, toda to spada v območje tiste velike zapovedi po nauku apostola Pavla, da moramo »v ljubezni iskati in uveljavljati resnico v življenju.«

KDOR JE NAJVEČJI, NAJ BO NAJMANJŠI

Ker se v Kristusovi Cerkvi srečavamo z oblastjo, ki ne izvira iz ljudi, marveč je dana od zgoraj, je cerkveni predstojnik toliko bolj izpostavljen skušnjavi, da bi nasproti podrejenim uporabljal oblast samovoljno. In vendar bi zloraba oblasti ne bila nikjer drugje v tako očividnem nasprotju z duhom evangelija kot prav v življenju Cerkve. Evangelij nas namreč jasno uči, da moramo na primer v škofu, ki uči in ukazuje, gledati Kristusa; todaj isti evangelij opozarja tudi cerkvenega do-

Spomenik
na Velikem trgu
v Trstu

stojanstvenika, naj gleda v svojih vernikih brate Kristusove in jim kot takim služi v ljubezni. Zelo odločno svari Jezus svoje apostole, naj se v pojmovanju oblasti ne dajo zapeljati pohujšljivemu zgledu, ki ga dajejo svetni mogotci, ki večkrat zlorabljajo ukazovanje v svoje sebične namene. Takole beremo pri sv. Luki (22, 24-27): »Nastal je pa tudi prepir med njimi, kateri izmed njih se zdi, da je največji. Jezus jim je pa rekel: 'Kralji poganov gospodujejo nad njimi in tisti, ki imajo oblast nad njimi, se imenujejo Dobrotniki. Vi pa ne tako. Temveč kdor je največji med vami, naj bo kakor najmanjši, in predstojnik kakor strežnik. Kdo je namreč večji: kdor je pri mizi, ali kdor streže? Ali ne, da kdor je pri mizi? Jaz pa sem sredi med vami kakor tisti, ki streže.«

Znano nam je, kako je Cerkev na drugem Vatikanskem koncilu sprejela dalekosežne sklepe, ki naj na mnogih področjih cerkvenega življenja uresničijo evangeljsko pojmovanje ukazovanja in uboganja. Namesto samovoljnega odločanja se v dokumentih drugega vatikanskega cerkvenega zbora zopet bolj naglašajo bratovsko zbornovo vodstvo v cerkvi in njenih službah.

ZBORNO-BRATSKO ODLOČANJE

Toda tudi tisti, ki nam cerkvena oblast ukazuje, bomo morali v marsičem spremeniti svoje mišljenje; kolikor več zaupanja nam Cerkev izkazuje pri delu za božje kraljestvo v nas samih in v dušah naših bližnjih, toliko več zrelosti moramo imeti in toliko več čuta odgovornosti bomo morali dokazati. Bolj kot kdaj prej se Cerkev danes zaveda, da mora svoje vodstvo in vladanje decentralizirati. Zato bodo v bodoče imele zelo pomembno vlogo škofovske konference posameznih dežel in narodov. Bolj bo torej prišlo do izraza zbornobratško odločanje: papež bo imel pri vladanju Cerkve v pomoč nekaj senat, ki ga bodo sestavljali zastopniki škofovskih konferenc; škofa bo pri vodstvu škofije koristno podpiral zbor duhovnikov in laikov; z njimi se bo škof posvetoval, ko bo šlo za načrte in sklepe v korist versko-moralnega življenja ali apostolske dejavnosti v škofiji. Tudi v župniji naj bi soodgovornost vernikov prišla bolj do izraza. Župniku naj bi stal ob strani z nasvetom, a tudi s sprejemom določenih obveznosti župnijski svet. V tega bodo mogli biti pritegnjeni sposobnejši laiki obojnega spola, zlasti aktivnejši člani verskih in drugih katoliških organizacij in oni, ki so zlasti pri bogoslužju bolj tesno povezani z dušnim pastirjem.

Le nič se ne bojmo stopiti na nova pota, tudi če bo treba pri tem kako zakoreninjeno miselnost zamenjati z bolj evangeljsko prakso. Tudi se ni treba bati, da bi Cerkev zaradi nakazanih sprememb zdrknila na stopnjo kake svetno pojmovane demokratske družbe.

Uredbo je Cerkvi določil Kristus in On, ki v Cerkvi živi, bo tudi skrbel, da bo ohranila svoj nadnaravni značaj ne le pri učenju in posvečevanju, marveč tudi pri vladanju ljudi. Bo pa v nemajhno korist tako predstojnikom Cerkve kot tudi laikom, če bodo vsak na svojem mestu izrazili ob pravem času svojo sodbo, a tudi prevzeli več odgovornosti v življenju župnije oziroma škofije. Gre za odprtost, ki jo je hotel dati Cerkvi papež Janez XXIII.; gre za to, da Cerkev prisluhne sodobnemu svetu in mu kot ljubeča mati nudi vso možno oporo.

OSEBNO DOSTOJANSTVO

S tem sem se že dotaknil drugega važnega razloga, ki nam narekuje, naj svoj pojem ukazovanja in uboganja poglobimo. Sodobni človek se mnogo bolj živo zaveda in zato tudi mnogo bolj kot kdaj prej poudarja svoje osebno dostojanstvo. Splošna in verska izobrazba sta se pri večini ljudi dvignili, zato se današnji človek čuti bolj sposobnega in poklicanega, da prevzema del odgovornosti tako pri urejanju državno-političnih zadev kot tudi pri verskem in kulturnem življenju. Ne bi bilo dosledno, če bi Cerkev od laikov na eni strani zahtevala, naj v svojem delovnem okolju zastavijo svoj ugled in moč v korist vere, na drugi strani pa bi Cerkev z njimi postopala kot z nedoraslim otrokom. Tu ne more biti več na mestu slepa pokorščina. Cilj krščanske vzgoje je: človeku pomagati do čim večjega spoznanja resnice in do čim samostojnejšega odločanja v skladu z voljo božjo. Tako duhovnik kot laik morata pri vsej pametni pokorščini cerkveni avtoriteti v neštetih primerih vsakdanjega življenja z lastno iniciativo in odgovornostjo odigrati tudi vlogo voditelja. Apostol Pavel v pismu Kološanom (1, 9-10) zelo modro naglašajo, da mora vsaka vzgoja stremeti k temu, da pomaga človeku k čim večji samostojnosti in nadnaravni ubogljivosti: »Ne nhamo za vas prositi in moliti, tako zagotavlja vernikom te cerkvene občine, naj bi vi popolnoma spoznali njegovo voljo v vsej duhovni modrosti in razumnosti: da bi živeli vredno Gospoda in mu bili popolnoma všeč, da bi dajali sad vsakršnega dobrega dela... zahvaljujoč se Očetu, ki nas je usposobil za delež pri dediščini svetih...«

»NE IMENUJEM VAS VEČ SVOJE SLUŽABNIKE...«

Jezus je svojim apostolom zagotovil, da gleda v njih svoje prijatelje in zato z njimi tudi temu primerno postopa: »Ne imenujem vas več svoje služabnike, zakaj služabnik ne ve, kaj dela njegov gospod. Vas pa sem imenoval prijatelje, ker sem vam razodel vse, kar sem slišal od svojega Očeta« (Jan 15, 15). Kristus torej noče imeti v svoji Cerkvi sužnjeve, ki bi se prisilno pokoravali in brez osebnega zanimanja za dobrine, ki jo hoče predstojnik doseči v skupno dobro, in se zadovoljevali le z neko pasivno pokorščino!

Naši skavti pri sv. maši v taboru

ŠE O RAZPOROKI

Ali je res? Veliko se je govorilo o razporoki. V nekem časopisu sem našel članek, ki pravi, da je civilno sklenjeni zakon nemogoče razvezati; laže pa je doseči pri cerkvenem sodišču razveljavitev cerkveno sklenjene poroke, četudi jo priznava civilni zakon, in ima ta »razveza« tudi civilne učinke, torej daje prostost in možnost sklenitve novega zakona.

J. K.

Kakor sem že razložil ob drugi priložnosti, v Italiji ni razporoke ne za samo civilno in ne za cerkveno sklenjene zakone. Gre pa za nekaj drugega. Za veljavno sklenitev zakona pridejo v poštev razni pogoji. Zato se lahko zgodi, da se dva poročita z vso mogočo slovesnostjo, a vseeno nista poročena, nista mož in žena, ker nista izpolnila vseh pogojev, ki so potrebni za veljavno sklenitev zakona. Tu pridejo v poštev na primer razni zakonski zadržki in pomanjkanje privoljenja v zakon. Če sta se torej dva tako »poročila« in odkrjeta, da sploh nista poročena, morata poskrbeti, da uredita svojo zakonsko vez. Imata seveda tudi možnost, če ni druge pomoči, da se obrneta na sodišče, ki po dolgem postopku zadevo preišče in (če ugotovi, da je zakon neveljavno sklenjen) izjavi ničnost zakonske zveze. Po tej razsodbi imata oba zakonca možnost sklenitve novega zakona.

Civilno sklenjeni zakoni gredo za tak postopek na civilno sodišče, za cerkveno sklenjene zakone so pristojna cerkvena sodišča. Delo je dolgo, a cerkvena sodišča dajo več možnosti za ugotovitev neveljavnosti ali ničnosti zakonske zveze.

Robert Hlavaty: Akvarel

INDEKS ALI SEZNAM PREPOVEDANIH KNJIG

Ukinjen je seznam cerkveno prepovedanih knjig. Sme mo sedaj brati vse, kar priae pod roko? V čem je nastala sprememba?

A. B.

V letošnji tretji številki Mladike (stran 53) sem zapisal: »Cerkvena oblast ne bo knjig prepovedala ali dala v seznam prepovedanih knjig, ampak bo opozorila, da je knjiga ali kakršnakoli publikacija slaba in zato nevarna. A kar je slabo in zame nevarno, je zame prepovedano, čeprav ne visi nad mojo glavo nobena prepoved ali kazen.«

Tako je v kratkih besedah povedana vsebina obvestila, s katerim je dne 14. junija Kongregacija za nauk vere (nekdanji sv. Oficij) sporočila, da zadeva prepovedi in branja knjig ne spada več v območje cerkvene zakonika.

Znano je, da je Cerkev nekatere »slabe« knjige prepovedala. In učinek te prepovedi je bil, da se taka knjiga ni smela brati, izdati, posojati, širiti in tako dalje. Knjiga, ki jo je prepovedala vrhovna cerkvena oblast, je bila prepovedana povsod in v vsakem jeziku. Če je kdo hotel prepovedano knjigo brati, je moral prositi cerkveno oblast za dovoljenje, čeprav ni knjiga predstavljala zanj nobene nevarnosti in mu je bila potrebna. Kdor je torej bral prepovedano knjigo brez dovoljenja, je grešil in celo smrtno grešil. V določenih primerih je celo zapadel posebni cerkveni kazni.

Od sedaj naprej ne bo branje »slabe« knjige pomenilo več kršitev cerkvene postave, ampak v danih primerih samo kršitev božje postave, ki nas varuje pred grehom in pred nevarnostjo za greh.

Čeprav ne bo prepovedi in ne bo potrebno dovoljenje za branje, se bomo še nadalje izogibali slabemu čtivo ter z večjim veseljem podpirali dobro čtivo!

ŠOLSKE KNJIGE

V šolah vlada veliko pomanjkanje šolskih knjig. Kako to, da temu ni pomoči, oziroma da gre vse tako počasi. Za katekizme pa je bilo takoj poskrbljeno. Z.

V Trstu smo navajeni obliub in čakanja. In čakati, da se bodo obljube izpolnile, je zelo lahko delo, ne zahteva odgovornosti, a navadno ne prinaša koristi.

V Trstu manjkajo šolske knjige; denarja je precej in tudi sposobnih ljudi ne manjka. In da iz vsega tega ni mogoče spraviti kakšne poštene šolske knjige? Da se ne najde nekaj ljudi, ki bi posodili vsaj za nekaj let potrebni denar za izdajo šolskih knjig? Pa če bi tudi darovali, saj gre vendar za našo stvar! Zdi se mi, da si večkrat Italijani mislijo: čemu bi se mi gnali za slovenske knjige, ko zanje Slovenci lahko sami poskrbijo? Saj niso vendar taki revčki! Upam, da mi ne bo teh besed nihče zameril. A prav misel, da nismo revčki, me že dvajset let preganja k delu za veroučne knjige. Kateheti smo jih že precej poskrbeli. Za tiste, ki jih ni tiskala Zavezniška uprava, smo sami poskrbeli. Z rame na ramo... Sedaj mislimo na novo knjigo za višje šole. Čakamo le na objavo novega učnega programa

UPOR REČI

»Vi me gledate in majete z glavo, pa stopite notri in si oglejte obe sobi, kaj naj vam rečem?!«

Igor se je počehljal po laseh; zakaj bi sedaj hodil tja notri, prav nič ga ni mikalo.

«Lansko poletje se je mudila tu neka njegova sodnica iz Nemčije in si ogledala njegovo stanovanje. Izjavila je, da je spremenil obe sobi v razbojniški brlog...«

Ko je bil notri, jim je moral dati prav (odločil se je namreč in vstopil, saj je bil ta človek njegov najemnik, stanovanje pa njegova lastnina) prav nič niso pretiravali. Stene so bile pisane kakor zemljevid; le tu in tam so se otoki ometa držali stene, drugače pa si videl povsod rdečo opeko, vlažne madeže, lišaje in kapljice vode, ki so se svetlikale iz špranj. V vlažnem somraku je stalo nekaj polomljenih stolov, miza s tremi nogami, dve razpokani postelji, kosi oblačila, zašpehane rjuhe, mastne srajce. Dišalo je po razpadanju. Razpadanju blaga, predmetov, človeka.

Mehki sivi klobuk iz zajčje klobučevine znamke Barbisio, ki si ga je bil Igor pred mesecem skrbno izbral v edini trgovini našega mesta, kjer danes še najdeš klobuk vreden tega imena, se je privzdignil, se položil po strani in raztegnil krajece ter tiho odšel na prosto.

Po angleško

Tudi temno siv plašč, ki sta ga bila s krojačem dolgo preizkušala v tisti kamrici z lučjo na dolgi vrvi in z ogledali po stenah, ni zdržal. Snel se je z Igorja, pazljivo, da bi se za božjo voljo kje ne raztrgal ali pomazal, ves vitek v bokih in širok v ramah, in krenil proti vratom.

Brž se je Igor ozrl za njim, kajti ta plašč mu je nekaj pomenil. Ko pa je videl, da je temno sivo angleško blago okoli visoke in plemenite zarezne na zadnji strani plašča zaplapolalo v vetru zunaj, se je še sam zganil iz začudenja in hitro stekel na dvorišče.

Razburjeno si je potem na prostem natikal plašč in klobuk in srdito pogledoval najemnike, ki so ga obkrožali v haljah in predpasnikih, menci in silili vanj s svojimi vprašanji. Toda ta trenutek je sam le težko lovil ravnotežje, zato ga je njihova vsiljivost spravljala v še slabšo voljo. Upal je, da jih bo razgnal s saruim pogledom. Toda preprosti ljudje niso razumeli takih fines vedenja. Zaverovano so govorili o svojem, in nobene volje niso kazali, da bi se življali v razpoloženje drugih.

»Kako bo torej gospod.« so stili vanj »ali boste tega nemogočega najemnika vrgli iz stanovanja ali ne? Tu so menda stvari povsem jasne. Ali ukrenete nekaj vi, ali pa ukrenemo nekaj mi, nekdo mora v takih primerih ukrepati. Toda vi ste gospodar, na vas je odločitev, zakaj v tej hiši ne gre več tako naprej; nekaj storite, drugače se bomo morali vsi izseliti!

Ljudje smo in ne živali. Kako naj živimo v miru, če nam dela neprestano ta človek škandal. Tega ni moč več prenašati.«

Nenehno so vrtali vanj, on pa si je tlačil desno roko v plašč in ni našel rokava. Ubrani bi se jih s pestjo, če bi imel vsaj eno roko svobodno. Zakaj ga vendar ne puste na miru, moj bog!

»Seveda, seveda«, je dejal, da bi na kakršenkoli način zatrl žolč, ki se je v njem nabiral.

»Nekaj bomo prav gotovo ukrenili«, jib je pogledal in nedoločno ponovil »prav gotovo, prav gotovo«, pri tem pa si je popravil klobuk in vedel, da mu vsekakor ne sedi, kakor treba, saj bi potreboval ogledalo.

»Nekaj bo treba ukreniti«, je ponavljal vedno iste besede ter se začel na hitro z njimi rokovati.

Ob naši obali

Niso bili videti preveč zadovoljni, saj so od njega pričakovali precej več, neko trdno obljubo; dovolj dolgo so čakali, zdaj pa se skuša meni nič, tebi nič, takole na hitro izmazati. Ko je prišel na sredo kroga, ga je že začelo skrbeti, da mu iz obupa ne odpovedo stanovanja, zato je sklenil, da jim vrže vsaj nekaj besed, od katerih bi potem lahko nekaj časa živeli v upanju...

»Z odvetnikom sem se že posvetoval... potrpite še malo... tudi sam moram potrpeti... videli boste, da bomo vse uredili.« Prisiljeno se je nasmehnil, med njimi pa je olajšano zašumelo; pri odvetniku je že bil, pri odvetniku. Zdaj so se že bolj razgibali in se

mu tudi sami nekoliko nasmejali, kajti upanje je znova posijalo, kakor sonce izza večernih oblakov.

Se tistega večera je nato Igor vso stvar v naslanjaču premleval, bil je nezadovoljen nad samim seboj in nad svojimi stvarmi. Prižigal si je cigareto, upal je, da mu bo skrivnostno tlenje v sonraku vzbudilo pravo misel, toda cigareta mu ni bila v uteho. Za razvedrilo je prižgal še televizijo; amerikanci so se pravkar izkrcavali na Iwo Jimo s širokih izkrcevalnih čolnov. Nekaj časa jih je gledal, kako se gugajo na ogromnih oceanskih valovih, končno pa je prižgal luč, kajti še sam se je pomalem zazibal v oddaljeno neotipljivost.. Ko je ugotovil, da v njem ugaša še zadnja sled zbranega premišljevanja, je legel v posteljo.

Igorju so postajale reči čedalje nianj pokorne. Začele so se prav svojeglavo vesti. Sprva je menil, da je vsemu kriva nekakšna pozabljenost ali spomladanska raztresenost. Na matičnem uradu, kamor je šel po potrdilo o cepljenju proti kozam, je izgubil mošnjiček z denarjem. Opazil je, da ga nima več pri sebi, ko je stopil v bar na kapucin. Kapucin je spil, denarja pa nikjer. Sicer je gospodar v baru zamahnil z roko češ, mi hoste že še prinesli, to je malenkost, toda Igor je hotel to čudno nihanje stvari, to popuščanje vsakršnega reda, zakoliti in zamajiti, jim postaviti v bran nasip svoje lastne neoporečnosti, zato ni hotel opraviti tako nalahko, z nasmeškom, bo že. Gospodarju je vsilil osebno izkaznico:

»Da vas ne bi oškodoval in pozabil,« nato je razburjeno stekel na matični urad in, hvala Bogu, mošnjiček je še ležal na dolgem pultu, vendar pa ne pred istim okencem kjer se je mudil, ampak čisto nekje drugje je bil, oddaljen, na robu pulta. Igor je pomislil: če bi ga bil pozabil, bi moral ležati tam kjer sem bil, če bi ga bil kdo ukradel, bi ga sploh ne smelo biti nikjer. Čudno, čudno!

Nekega drugega dne pa je izginila bančna knjižica. Niti malo se ni odmaknil od pulta pred okencem v banki, le vse svoje papirje je izvlekel iz žepa in jih lepo razprostrl pred seboj, zaradi jasne situacije glede imovinskega stanja. Če namreč tiščiš papirje po žepih utegneš kaj važnega pozabiti, kakšna podrobnost ti ostane v glavi, nikoli se ne moreš zanesti, da prav točno veš pri čem da si. Ko pa so vsi papirji pred teboj razprostrti in lepo izglajeni, se ti srce razveseli

Koroški veseli študentje igrajo

nad tem kar imaš, vse stvari so na mestu, vse je lepo razprostrto okoli tebe. Ko potem stopiš iz banke, se ti prav gotovo posmeje sonce z jasnega neba, ljudje te pogledajo prijazno. Tistega dne boš prav do večera žel uspehe.

Ko je papirje zopet zložil v aktovko, ni bilo knjižice nikjer. Z ganjenim nasmehom je dejal kasirju:

»Še knjižico mi vrnite, prosim.«

»Toda dragi gospod Križmančič, pravkar sem vam jo dal.«

»Prosim vas,« je Igor užaljeno usekal, kot bi hotel reči, mar sem norec, ki nima pregleda nad svojimi stvarmi, »niste mi je dali, prisegam, vsi so za pričo,« in je pokazal s palcem čez ramo na dolgo vrsto čakajočih. Človeček za pultom se je prestrašil in pomislil: incident, senzacija, neljuba prigoda. Predstojnik jih ne mara. Ne more koristiti karjeri.

»Gospod,« je dejal človeček. »Zdi se mi, da sem vam jo izročil, toda na vsak način pogledam še tod okoli Eden izmed tistih bančnih uslužbencev, ki venomer begajo kasirjem za hrbtom s šopom papirjev v roki, se je približal in že od daleč raztegnil svoj ozki obraz v najvljudnejši koeksistenčni nasmešek.

»Ali smem pomagati?«

»Knjižico mu je dal,« se je odločila skrivnostno pripomniti ženska za Igorjevimi hrbtom

»Dal mu jo je, videla sem.«

»Kajneda gospa, da sem mu jo vrnil,« je z olajšanim smehljajem pogledal kasir iznad naočnikov, ter dal razumeti z roko, da je na Igorjevo popolno razpolago, vendar pa mu je knjižico dal, stvar je sedaj urejena, zdaj pa naj se Igor umakne, kaiti ljudje so že nestrpní. Dejal je:

»Prosim gospod, priče so tu. Knjižico sem vrnil Knjižice ne najde, toda jaz sem mu jo dal,« se je obrnil k letečemu uradniku

»Gospod, knjižico vam je dal, čisto gotovo vam jo je dal,« je ta razprostrl roke, kot češ, kaj pa morem če ne pazite na svoje stvari. Strankam moraš sicer ustreči na koncu pa ima Banka vedno prav Igor, ki so ga popolnoma zavrnilí. je nejasno odgovoril in si začel mrzlično tipati po žepih. Stopil je iz vrste in začel vse svoje stvari zlagati na pult in si jih zopet razporejati po žepih. Nazadnje se je okrenil in ozlovoljen odšel na cesto.

Vendar se je upor reči širil kakor nalezljiva bolezen. Osvajal je področje za področjem Igorjevega nehanja. Iz čisto zunanje, površne sfere bivanja in reči, ki jih nosiš na sebi, ali pa ti tičijo po žepih, se je razširil na druga področja, ki so ti bolj prirasla k srcu. Izginila je knjižica bančnega računa, a to se še da nekako popraviti. Knjižica sama na sebi, še ni bančni račun. Prošnjo napraviš... dne tega in tega, se mi je pripetilo to in to... knjižico sem pomotoma zgubil... prosiš banko, naj ti izda novo. Huje pa je ko se bolezen razširi na globljo raven stvarnosti, ko ti začne razjedati neposredni interes, upadati gladina na samem bančnem računu in ko se to upadanje skrivnostno, po malem, a neustavljivo nadaljuje, iz dneva v dan, iz tedna v teden, iz meseca v mesec. Nekega jutra opaziš, da se je vsota nevarno približala tisti rdeči črti, življenjski številki, zadnji, ki ti daje še minimalno gotovost.

KONEC PRIHODNJIC

(Nadaljevanje s strani 108)

PROFILI: JEAN MONNET

«Če drži, da je mladina temelj bodočnosti, potem še dvakrat bolj drži, da je mlada združena Evropa edina možna rešitev za staro, z nacionalizmom prežeto Evropo», je dejal pred tremi leti Jean Monnet, predsednik «Akcijskega odbora Združenih držav Evrope», oče evropeizma in najvnetejši zagovornik združitve narodov stare celine. Čeprav je Monnet že precej v letih, saj je prav on pridobil De Gasperija, Shumana in Adenauerja, da so postavili temeljni kamen za združitve evropskih gospodarskih sil, sta njegov duh in sila vsekakor bliže mlajšemu rodu kot pa starejši generaciji.

Že med študijem na pariški Sorboni se je mladi Monnet odlikoval po svojih revolucionarnih zamislih o enotni evropski državi, čeprav so bili časi skrajno neprimerni za veliko idejo, evropski narodi pa prežeti z nacionalističnimi težnjami, ki so se iz začetkov nacizma in fašizma izrodile v grozote druge svetovne vojne. Toda Monnet ni odnehal. Porušena Evropa, oropana ponosa, gospodarsko uničena, je postala rodovitna njiva za veliko idejo. Tako zmagovalci kot premaganci so pod težo prestanega spoznali napake preteklosti, zablude pretiranih nacionalizmov. Bila je doba gospodarske preobnove, ustanavljanja demokratičnega ustroja, katerima je Monnet pridal še ideal evropske združitve. Prvo veliko zmago, zmago mladih nad starimi — kot jo je Monnet imenoval — je slavil s podpisom ustanovitve Svobodnega evropskega tržišča. Istočasno z gospodarskim združenjem, z odpravo carin in drugih dajatev pri mednarodni trgovini pa bi se morala polagoma ustanavljati tudi politična združitve. In prav tu se je Monnet v svojem idealizmu nekoliko zmotil, vendar pa moramo priznati, da je bila to napaka človeka, ki je morda nekoliko preveč zaupal v voljo sočloveka, da se izbrišejo napake, ki mučijo evropske narode že dolga stoletja zgodovine.

Leta 1963 je po polomu bruseljskih razgovorov evropska zamisel preživela prvo težko krizo. Razlogi so bili skoraj isti kot danes, ko se nam zdi, da je uresničitev evropske združitve odmaknjena bolj kot kdajkoli v nedogled: De Gaullov veto za vstop Velike Britanije v SET, poslabšanje odnošajev med ZDA in Francijo in kriza atlantskega obrambnega zaveznitva. Jean Monnet je tedaj jasno povedal — kar velja tudi danes —, da je krizo treba pripisati predvsem pomanjkanju medsebojnega zaupanja. Namesto da bi članice skupno preučevale gospodarsko-politična vprašanja z evropskega stališča, jih preučujejo posamezno, torej separatistično. «Želja po nadvladi», je pripomnil Monnet, «in ozka sebičnost sta preglušili potrebo po reševanju skupnih interesov».

Po treh letih je Monnet ponovno opozoril separatiste na odgovornost, ki jo prevzemajo na ramena. «Nadaljujmo raje po začetni poti in odpovejmo se nacionalnemu egoizmu, partikularizmu in nacionalnim težnjam, ki so preživela za našo dobo. Mladina se jim je odpovedala, navdušila se je nad idealom evropskega duha. Čas je že, da to spoznajo tudi vse ostale generacije in to v najkrajšem času, če nočemo razočarati najmlajših Evropejcev in če nočemo, da nam zgodovina ne bo očitala kratkovidnosti».

Izklesano Monnetovo prepričanje, da se Evropa mora združiti pa se v današnji dobi ideologij ni izpreverglo v obliko politike nevezanosti, pač pa je krepko povezano z demokratičnostjo, pravičnostjo in svobodo. Evropa ne sme ostati sama, napeljati mora dvostranske razgovore z Združenimi državami za rešitev skupnih ekonomsko političnih vprašanj. To pa bo možno le, če bo v evropski zvezi tudi Velika Britanija. Zgrešena je težnja le po ekonomski skupnosti, ki zagotavlja trenutne gospodarske ugodnosti, treba se je boriti in doseči tudi politično enotnost, s čimer je povezana tudi skupna abramba. Le na ta način bo moč preprečiti raznim evropskim državam, da se bodo vedno bolj oddaljvale od Evrope in si iskale politične opore v Ameriki. To stališče, ki ga je iz zagrenjenosti De Gaullove trmoglavosti sprejela nedavno Nemčija, bo lahko povzročilo razkroj tudi sedanje gospodarske povezanosti.

SASA RUDOLF

do zamenjave omenjenih vrednot. Toda v to analizo se ne bom spuščal, ker bi preseгла okvir teh odstavkov, in bom raje naravnost odgovoril na zgoraj zastavljeno vprašanje in predlagal recept. Ta je zelo enostaven, a se bo brezvercu zdel nekoliko absurden. Predlagam namreč, da se lestvico vrednot, ki jo Spetič omenja, ponovno prevrne. Z drugimi besedami: vrniti je treba mlademu človeku vrednote, ki jih je izgubil. Za to pa je potrebna predvsem dobra moralna vzgoja. Za pravega kristjana pravzaprav ta problem ne bi smel obstajati (glej članek o domoljubju R. Klinca v prejšnji številki Mladike!). Toda kristjani so boljši in slabši in celo najslabši. In potem so nekristjani. Kaj pa ti? Ali imajo kako moralo? Vprašanje narodne zavednosti je namreč po mojem predvsem moralno vprašanje. Zakaj, ne grešile kdor krade in prešuštvuje. Grešiti tudi tisti, ki laže in izdaja. Kaj je drugega odpadništvo in zatajevanje če ne izdajstvo, laž? Če reče kdo, da se ne izplača biti Slovenec, je renegat. O renegatih pa je že vse povedal Ivan Cankar, ko je govoril o Vrazu (glej Izidor Cankar: Obiski). Toda če nekdo nima morale, kaj ga lahko ustavi pred grehom — v našem primeru pred narodnim odpadništvom? Kdor laže, krade, kdor krade, izdaja. Meja med dobrim in zlim je jasna. Kaj pa socialistična moralna? Na to odgovarja Stane Kosovel v isti številki Zaliva na str. 53, ko pravi: »Če smo zavrgli kannite bogove, postavimo na njih mesto vsaj Iesene...« Čemu bogove? Bogove zaradi bogov? Najbrž ne. Zdi se, da je vsaj za danes tudi socialistom še težko izhajati brez boga, pa čeprav z malo začetnico.

Pod črto: Poleg borcev za svobodo in vsakdanji kruh imamo zdaj tudi »borce za kulturo«. Le čemu tako bombastičen naziv za preprostega kulturnega delavca. Upam, da ti borci ali »organski izobraženci«, kot jih Spetič tudi imenuje, niso v zvezi s kakimi ljudskimi sodišči.

KONDOR

LEV DETELA

RAZGOVOR S SAMIM SEBOJ

Vprašanje: Ime?
Odgovor: Lev Detela.
Vprašanje: Član tajne organizacije? Da? Ne?
Odgovor: Ne boste me tako hitro ulovili.
Vprašanje: Posedujete revolver?
Odgovor: Kdo ve.
Vprašanje: Nekateri slovenski pisatelji hodijo z revolverji po Trstu?
Odgovor: Bog jim pomagaj.
Vprašanje: Ste urednik Mosta?
Odgovor: Se vedno.

Vprašanje: Oprostite... Finansira Most ameriška varnostna služba?

Odgovor: Uredniki Mostu so istočasno lastniki predelovalnice suhih rib v mestu Punta Arenah na Ognjeni zemlji v Argentini. Poleg tega nam je ameriški predsednik podaril predilnice na otoku Desolación, Čile. Tako lahko tiskamo Most, Sodobno knjigo in vodimo luksuzno privatno življenje.

Vprašanje: Tovariš Josip Vidmar bo zelen od zavisti.
Odgovor: Ne natolcujte. Tovariš Vidmar je iz Ljubljane ustvaril Weimar, iz sebe pa slovenskega Wolfganga Goetheja.

Vprašanje: Mislite resno? Gospod Vidmar bo presrečen, če mu sporočim...

Odgovor: Pa ja ne mislite, da je ta razgovor resen...
Vprašanje: Torej ni res... Vidmar ni Goethe...
Odgovor: Saj ne mislite, da zagovarjanje neresnične »Lepote« ustvarja Resnico...

Vprašanje: Ste slovenski, turški, afganistanski pisatelj?

Odgovor: Verjetno kitajski

Vprašanje: Kako to?
Odgovor: Saj sem napisal kitajske pesmi

Vprašanje: Torej ste vi Ču Fu?
Odgovor: Verjetno

Vprašanje: Pa vendar... kitajski? Pesmi so ja slovenske.

Odgovor: Mislite? Če sem jaz slovenski pisatelj, potem je pa Ljubljana Peking, saj niti z besedico ne omejni poglavitnega zamejskega literarnega in kulturnega ustvarjanja...

Vprašanje: Vendar vseeno ljubite Kitajce?
Odgovor: Na meni je tako ali tako nekaj mongolskega. Moja prababica po materini strani ini je pred leti pripovedovala, da ji je njena prababica pripovedovala, da je njena prababica prišla nekje iz Mongolije ali Turčije... Torej mongolska kri...

Vprašanje: Mongolska krutost...
Odgovor: Tako nekako...

Vprašanje: Mongolski predniki...
Odgovor: Pa tudi drugi... Rod Detelov je izpričan 16. stoletje... Sorodstvo mnogih osebnosti... Po očetovi strani: pisatelj Fran Detela, škof Baraga itd. Po materini strani: Vraz, Modrinjak pradedek skladatelj Kosi itd.

Vprašanje: Ste ponosni na svoje prednike?
Odgovor: Prosim lepo... Kako da ne... Deteli so bili vedno svobodnjaki. Nikoli tlačani... Torej vendarle suvereni proti zunanjemu svetu, proti tujcem, oblastnikom...

Vprašanje: Če bi bili vi Edvard Kocbek, bi potem leta 1943 podpisali takomenovano dolomitsko izjavo in se na milost in nemilost predali komunistični partiji?

Odgovor: Ker nisem Edvard Kocbek, je ne bi podpisal... Dolomitska izjava pomeni smrt pluralistične napredne osvobodilne fronte.

Vprašanje: Če bi se upirali, bi vas mogoče ubili.
Odgovor: Bi me pa ubili. Pri takih stvareh je načelnost važnejša od življenja.

Vprašanje: Toda, drugače vendar cenite Kocbeka.
Odgovor: V marsičem ga spoštujem. Ob tej usodni in kardinalni napaki pa ne bo deležen moje zaščite — niti zaščite zgodovine.

Vprašanje: Ste pisatelj naše vere in podobnih čustev?
Odgovor: Katere vere?
Vprašanje: No, saj veste... Gospod Ruda Jurčec je rekel...

Odgovor: Kaj je rekel?
Vprašanje: Da gre za največjo grdobijo vse slovenske literarne zgodovine...

Odgovor: Pravzaprav tudi lep uspeh
Vprašanje: Če bi danes med emigranti ustvarjala Ivan Cankar in France Prešeren, bi potem Ljubljana registrirala njuno delo?

Odgovor: Prej bi se za njuno umetnost zavzel kitajski Peking — kot pa slovenski... Sicer pa... Kdo ve... Morda nastaja za mejo kvalitetno literatura, ki ji slovenski Peking ne bo kos

Vprašanje: Mislite?... Kaj bodo storili? Bodo zatisnili oči?
Odgovor: Morda bodo spali spanje pravičnega?

Vprašanje: Pravičnega?
Odgovor: Kaj je morda tisto spanje spanje neke DRUGE VRSTE.

Vprašanje: Bi sodelovali v novi tržaški reviji Zaliv?
Odgovor: Nisem avtohton tržaški Slovenec. Toda pisatelj Pahor je baje rekel, da v reviji smejo sodelovati sinovi protifašističnih borcev... Moj oče je bil član komunistične partije in zaprt v Dachau... Mojo teto, partizansko bolničarko, so pobili ustaši. Morda se bo torej tovarišu Pahorju vendarle omečilo srce in bo sprejel med vrste svoje nadebudne zalvske mladeži tudi fašisto-komunista Leva Detelo.

Vprašanje: Naj sporočim vaš sklep tovarišu Pahorju?
Odgovor: Saj sem vam rekel, da ta razgovor ni resen... Ozirati se vendar moram na Most... Sicer pa, če hočete... 1. aprila bi se dalo s tovarišem Pahorjem resno porazgovoriti...

Vprašanje: Ste pisatelj?
Odgovor: Slovenski pisatelj.

Vprašanje: Za kakšno literaturo se zavzimate?
Odgovor: Za novatorsko in revolucionarno literaturo.

Vprašanje: Zakaj potem ne sodelujete s komunistično partijo?
Odgovor: Dvomim v edinozveličavost delavskega razreda, ki ni le množično podprl komunistične, temveč tudi nacionalno-socialistične, peronistične in še različne druge lepe partije

Vprašanje: V kaj potem verujete?
Odgovor: V človeka izven razredov in strank v demokratično suvereno bitje, ki ga še nimamo

Vprašanje: Kaj manjka slovenskemu narodu?
Odgovor: Zdravo prerodno gibanje z zdravim revolucionarnim duhom. Spoštovanje sočloveka. Plemenit idealizem. Spoštovanje človekove svobodne odločitve v zadevah vere, ideologije, politike. Neprovincialen odnos do drugih narodov in narodnosti.

Vprašanje: Bo slovenski narod vse to dosegel?
Odgovor: Verjetno bomo prej sadili riž na Marsu kot se bo vse to zgodilo s slovenskim narodom

Vprašanje: Vam slovenski narod ne bo zameril teli bese?

Odgovor: Rekel bo, da sem kitajski pisatelj

Vprašanje: Kitajski? Torej se ne prištevate k nobenemu ideološkemu in estetskemu sodobnemu krogu? K emigrantom morda?

Odgovor: Na moji legitimaciji piše, da sem emigrant... Toda emigrantski pisatelj popolnoma svoje vrste, katerega estetska in ideološka izhodišča se bistveno ločijo od stališč emigracije

Vprašanje: Res?

Odgovor: Res!

Vprašanje: Se vam ne toži po Ljubljani?

Odgovor: Čemu? Sedemnajst let provincialno-malo-meščanskega življenja zadostuje do smrti. Raje se spreham ob Donavi in jem ribe belice v dunajskem Lobauu.

Vprašanje: Toda belice imajo ogromno kosti.

Odgovor: Prav to je na njih zanimivo.

Vprašanje: Potem vendarle kitajski pisatelj

Odgovor: Zakaj pa ne. Prvi kitajski pisatelj v slovenskem jeziku.

Reke in slikovite krajine Slovenije vabijo

naši razgledi

KNJIGE

ZALIV, ŠTEV. 2-3

Pred kratkim je izšla 2-3 številka revije za književnost in kulturo Zaliv, ki so jo uredili Danijela Nedoh, Marko Kravos, Milan Lipovec (odgovorni urednik), Boris Pahor in Igor Tuta. Na začetku revije najdemo zapis Srečka Kosovela Zapriseženci. Poezijo so prispevali Irena Žerjal-Pučnik (4 pesmi), Aleksij Pregarc (3 pesmi) in Marija Mijot (eno narečno). Milko Matičetov pa je poskrbel za Malo rezijansko antologijo in je zapisal in iz rezijanščine preliil v knjižno slovenščino črtico Mataj iz Rezije, ki mu jo je povedala Pasqua Siega, po domače Paska Dúllica. Največ in najboljše je prispeval duša revije, Boris Pahor. V spisu Pisatelj in družba, ki je bil že objavljen v ljubljanskem Delu, se Pahor zavzema za svobodo umetniške izpovedi v socializmu. Pahorjeve Glose 65 nam odkrivajo njegovo stališče do aktualnih in perečih problemov slovenstva. V zapisu Socializem brez humanizme pa Pahor tolmачi čustva vsega svobodoljubnega kulturnega sveta, ko se jasno izreče proti obsodbi ruskih pisateljev Sinjavskega in Daniela.

V intervjuju je dal reviji književnik, publicist in časnikar Stane Kosovel nekaj zanimivih odgovorov na vprašanja o slovenstvu, zamejstvu in o drugih aktualnih problemih.

Danijela Nedoh se je spomnila desetletnice smrti skladatelja Marija Kogoja. Avtorica pravi, da je ta tržaški skladatelj izredno močna glasbena osebnost. Stojan Spetič objavlja prispevek Izbira. L. T. je povzel v skrčeni obliki poročilo, ki ga je v posebni brošuri objavil UFCE (francoska kratica za Zvezno

združenje evropskih narodnih skupnosti) o položaju katalonskega naroda v Spaniji. Radislava Premrl pa je začela objavljati gradivo za življenjepisa svojega brata Janka - Vojka. Dušan Bufon piše o Brazdah in čereh v Zalivu. Igor Tuta piše pohvalno o Benedetčevi pesniški zbirki Razpoke, Miroslav Košuta o Zidarjevem romanu Sveti Pavel, Marko Kravos pa o pesniški zbirki Tomaža Salamuna Poker.

V rubriki Pogled na oder objavlja bp Misli ob »Mrtvem kanarčku«, ah pa misli ob repertoarju. Ta rubrika je popestrena s štirimi gledališkimi fotografijami. Sicer pa so objavljeni štirje lesorezi in en linoleum Avgusta Černigoja, ter Venó Pilonov portret Marija Kogoja. Na koncu revije najdemo še bežna zapiska: O glasbenem življenju (dn) in Ciklus koncertov radia Trst A (Na).

Marijan Bajc

PS. Vsekakor pa spada Bufonovo pisanje bolj v stalinistično petinštrideseto leto kot pa v »napredni« Zaliv (op. ur.)

»GORIŠKA SREČANJA«

S 1. majem je začela izhajati v Novi Gorici nova revija »Goriška srečanja«. Revija in njeno vlogo predstavlja v uvodnem članku Jožko Humar, predsednik založniškega sveta. »Goriška srečanja« želijo seznanjati občane z vsemi vprašanji, ki zadevajo konkreten družbeni razvoj na Goriškem«, vendar »bi zgrešila svoj namen, če bi samo poveljevala dosežene uspehe. Vloga revije bo predvsem, analizirati dogajanja, kritizirati pomanjkljivosti in napake ter kazati na možne boljše rešitve posamez-

nih vprašanj.« Teh načel se revija drži že v prvi številki. V večini člankov revija nakazuje vprašanja in probleme, ki jih bo treba rešiti, vendar jih člankarji ne poglabljajo. To bo naloga naslednjih števil. Revija naj bi izhajala vsak drugi mesec. V prvi številki sodelujejo: Jožko Humar, Cvetko Vidmar, Branko Marušič, Marjan Tavčar, Rudi Šimac, Ivan Marušič, Marjan Drobež, Emil Smole, Drago Svobljšek, Marjan Breclj.

S. K.

RADIO

PRI DESETEM BRATU NA RADIU

Bil sem na prvi vaji za Desetega brata na radiu in zdaj, ko pripravljajo še zadnje oddaje. Zanimalo me je, kako si naši dijaki prizadevajo. Ni enostavno zaigrati in ustvariti podobe, ki jih je Jurčič tako živo in plastično naslikal. Nekateri igravci so malo trdi, ne bom tajil, a videl sem po drugi strani toliko veselja in dobre volje pri naših dijakih, da bi čim boljše zaživel Deseti brat, da sem jim v trenutku vso trdoto odpustil. Seveda imajo tudi oni svoje težave.

Ivo Sosič, ti igraš Martinka Spaka. Je težko ustvariti ta lik?

Sosič: Ti, ki poznaš roman, že sam veš, kako je Spak problematičen. Ustvariti to problematičnost še z glasom po radiu, ni lahko.

Nataša Sosičeva, ti si Manica. Lansko leto si povezovala prizore. Kaj ti je ljubše?

Sosičeva: Lepše je igrati Manico. Lik je lep in se mu pač skušam približati, kolikor morem. Seveda ni tako lahko, kot bi kdo mislil.

Krjavelj je pa Marijan Kravos. Kako si se lotil ti te podobe?

Kravos: Krjavelj je zabaven in simpatičen. Meni je bil zmeraj všeč. Škoda, da ne znam dolenskega narečja, kajti v njegovem pripovedovanju je toliko dolenskih izrazov, ki samo v čisti dolenski zavzve v vsej lepoti. Tako ga pač

Marijan Kravos - Pauči kot Krjavelj

igram in se mu smejem, smejem se mu in ga igram.

Franko Žerjav je prišel na pomoč za Lovra Kvasa. Najbrže zaradi zahtevnosti vloge?

Žerjav: Verjetno ni profesor dobil primerne glasu za Kvasa in tako sem priskočil jaz na pomoč. Lovre Kvas je lepa vloga in jo zelo rad igram.

PREGLED SLOVENSKE DRAMATIKE

Eden izmed največjih programskih načrtov, ki ga je v zadnjih letih uresničila tržaška radijska postaja Trst A, je gotovo niz oddaj o italijanski in slovenski dramatiki. Avtorja teh oddaj sta bila prof. Josip Tavčar in prof. Jože Peterlin. Delno sem pri oddajah sam sodeloval in nekako ne gre, da bi tudi pisal o njih. Vendar se mi zdi škoda, da bi šla revija, ki redno spremlja tudi radijski spored (edina slovenska revija) v tem primeru molče mimo; najbrže tudi urednik ne želi pisati o stvari, katere avtor je. A oddaje so vzbudile mnogo pozornosti in, kolikor sem mogel opaziti, so jih poslušavci zelo radi poslušali. Zato sem se namenil, staviti prof. Peterlinu nekaj vprašanj zdaj, ko je končal pregled slovenske dramatike. S tem bom, upam ustregel tudi bravcem revije.

Gospod profesor, kako sta si delila s prof. Tavčarjem sestavo oddaj, ker sta imenovana oba kot avtorja?

Kot se spominjate, sta bili na sporedu naše postaje dva niza oddaj in sicer Pregled italijanske dramatike in Pregled slovenske dramatike. Radijsko vodstvo je imelo oba pregleda kot celoto. V tej celoti pa je napisal in izbral dramske odlomke iz italijanske dramatike prof. Tavčar, jaz pa sem avtor Pregleda slovenske dramatike. Navedba obeh avtorjev se pač nanaša na oba niza.

Lahko bi šel še k vsakemu. Vsak mi ima kaj povedati. Vsi zelo radi delajo. A vprašal sem, v čem je bila največja težava.

Sergej Verč: V dramatizaciji. Dramatizator je ohranil Jurčičeve dolge stavke. To ni pogovorni govor. Včasih je dal kaksi osebi vso stran premišljevanja, govorenja na stran, med tem, ko ga zraven poslušajo več ljudi in podobno. Mislim, da bi moral biti tekst pripravljen, prirejen, moral bi imeti pogovorne stavke, ne pa perijode v kakršnih nihče ne govori.

Baje je moral dramattizator paziti, da bi ne bilo preveč oseb. Imel je določen nek maksimum.

Sosič: Kljub temu se mi zdi, da bi se dalo tekst bolj radijsko in dramsko prirediti. Ta je bil zelo nehvaležen in bi ga še vajeni igralci najbrže težko izvajali z uspehom,

Dramatizator je hotel najbrže ostati čim bliže Jurčiču, dijaki pa ste opravili svojo nalogo vsekakor zelo simpatično. Oddaje radi poslušamo in je zamisel zelo dobra. Mnogo dijakov poslušajo z zanimanjem samega sebe, poslušajo mnogi starši in mnogi prijatelji in sošolci izvajavcev. Prihodnje leto pa boste tudi igrali še bolj dovršeno.

Koncem junija je končal pregled slovenske dramatike. V kolikih oddajah ste jo prikazali?

V tridesetih enournih oddajah. Prišel sem s prvimi dramskimi literarnimi poizkusi pri nas, jo potem spremljal skozi vse dobe in končal pri najnovejši, pri kateri sem skušal opozoriti na smer, v katero išče sodobni dramatik. Dve zaključni oddaji sem posvetil dramatikom naše dežele, se pravi slovenskim dramatikom z Goriške in s Tržaškega.

Ali je bilo to delo povsem novo, ali ste si mogli pomagati z že izdanimi pregledi?

Delno sem si pomagal s Koblarjevih pregledom, ki sem ga tudi sproti navajal kot vir, vendar se v tej zamisli, ki sva jo s prof. Tav-

čarjem sprejela, ni dalo dosti okristiti. Prof. Koblar tudi še ni končal dela. Treba je bilo iskati besedila različnih dramskih odlomkov; več nam jih je dal ljubeznivo na razpolago Gledališki muzej v Ljubljani, mnogo je bilo treba iskati v Trstu; največ jih je prav tako ljubeznivo odstopila slovenska študijska knjižnica. Kljub virom pa seveda zahteva trideset oddaj zelo veliko dela -- vsaj jaz sem se z njim ukvarjal eno leto.

Oddaje je realiziral Radijski oder.

Kakor izvaja v glavnem vse dramske oddaje ta skupina, tako je izvedla tudi pregled italijanske in slovenske dramatike. Tudi Radijski oder je opravil veliko delo.

Ste zadovoljni z oddajami?

Predvsem sem zadovoljen, da sem delo opravil, kajti naložiti si tako veliko odgovornost zahteva mnogo dela in mnogo napora. Vsekakor si nisem predstavljal, da bodo oddaje zahtevale toliko časa. Če bi bil to vedel, bi verjetno ne sprejel.

Kaj sodite, kdo je največ poslušal te oddaje?

Ne vem. Saj veste, človek večkrat sliši tako mimogrede kako ljubeznivo besedo na račun dela. Včasih je lahko to samo vljudnostna fraza. A zdi se mi, da so še najbolj poslušali dijaki. Včasih smo jih pri slovenski profesori posebej opozarjali na to, ker smo morda prav tedaj oddajali avtorje, ki so bili v šoli na sporedu. Večkrat sem si sam mislil, kako bi bilo lepo, ko bi mogel v razredu zavrteti trak in bi igralci predstavili odlomke posameznih gledaliških del.

V tem se nekako vaše poklicno delo v šoli res dopolnjuje. Tudi jaz sem hodil v slovensko srednjo šolo, pa moram priznati, da so mi te oddaje, ki sem jih od blizu spremljal, zelo razkrile obzorje in mi dale nove poglede. Mislim tudi da je ta način, ko nimamo samo predavanja in suhe razlage, ampak je prikaz požlahtnjen s pestrimi primeri nekaj, kar mora zadovoljiti tudi zahtevnega radijskega poslušavca. Gotovo pa je, da sta bila oba pregleda literarno-zgodovinsko pomembna za postajo in poslušavce.

SILVAN KERSEVAN

Lansko leto so se prvič lotili dijaki naših višjih srednjih šol radijske igre. Lani so izvajali Manzonijsva »Zaročenca«, letos pa Jurčičevega »Desetega brata«.

KO SE VOZITE V TEH POLETNIH DNEH

Glavni vzroki prometnih nesreč, kakor jih navaja vsakodnevna statistika, so predvsem: izsiljevanje prednosti, prevelika hitrost, nepredvideno zavijanje, nevaren prehod čez cesto, neprevidnost pešcev in kolesarjev, pijanost ali vinjenost voznika za volanom. Že ta statistika, ki ugotavlja vzroke le površinsko, le na zunaj, kaže, da so globlji in resnični vzroki večinoma v človeku. Človek je pa za svoja dejanja odgovoren. Vzroki so torej npravnega značaja.

a) Prečesto je vzrok prometne nesreče težnja po tekmovanju, po nadoblasti nad drugimi: »Moj stroj je močnejši in hitrejši; vozim spretnje od drugih; moj mali avto more tekmovati z onim velikim.« Vozniki svoje zmožnosti precenjujejo in hočejo biti bolj sposobni

ko drugi. Menijo, da morejo ostati tudi pri slabi telesni kondiciji odlični vozniki, da imajo še vedno hitre reflekse in zanesljivo roko. Niti malo ne pomislijo, kako nevarna je tedaj njih vožnja zanje same in za druge. Za volanom imajo občutek moči, neodvisnosti in oblasti nad moderno tehniko, čutijo se vzvišene in se hočejo pred drugimi uveljaviti. V takem duševnem stanju je voznik že nevaren sebi in drugim.

b) Pri voznikih često pogrešamo duha solidarnosti. Mislijo in delajo, kakor da je cesta samo njihova. Često računajo na previdnost drugih in si zato privoščijo predrznosti. Nekateri vozniki tovornjakov predrzno in nalašč ovirajo osebna vozila, ker imajo občutek popolne lastne varnosti in nedostopnosti.

Vozniki le prečesto pozabljajo, da jih tudi na cesti vežejo pravila vljudnosti in lepega vedenja, ki so v bistvu dolžnosti ljubezni do sočloveka, pozabljajo, da morajo biti obzirni in potrpežljivi do slabotnih, do začetnikov za volanom, do nerodnih, raztresenih, do otrok, pešcev in kolesarjev.

c) Mnogi vozniki so lahkomišelnini. Ne upoštevajo cestno-prometnih predpisov, češ saj me ne vidijo. Tako malomarno in nedopustljivo mišljenje je vzrok mnogih nesreč. Mnogi si mislijo: »Moderni hitri in gosti promet pač zahteva svoje žrtve. Stroj zmaguje človeka.« Zato si nič ali prav malo prizadevajo, da bi s previdno vožnjo zmanjšali število nesreč; šele nesreča v družini ali med prijatelji jih predrami k previdnosti in pameti. Prav tako je lahkomišelnino mišljenje: »Saj sem zoper nesreče zavarovan. Če se pripeti nesreča, bo zavarovalnica škodo povrnila.« Denarna povrnitev škode je pa le ena stran pri nesreči, hujša je krivica, ki jo storimo človeku, ko mu povzročimo trpljenje, morda pohabljenost ali celo smrt.

Javna oblast skrbi za varnost prometa s tem, da skrbi za dobre ceste in zadostno cestno omrežje, izdaja cestno-prometne zakone in predpise, namešča dobro vidne prometne znake, skrbi za red na cestah s prometno policijo in prestopnike tudi kaznuje. Toda ti ukrepi, čeprav so nujno potrebni, ne zadostujejo. Treba je ljudem vzgajati in oblikovati tudi vest, zakaj cestni promet je vprašanje odgovornosti v vesti.

Drugi Vatikanski koncil je postavil v pastoralni konstituciji Cerkev v današnjem svetu glede tega vprašanja nekaj načel. V poglavju o človeški skupnosti govori, da so se medsebojni odnosi med ljudmi danes pomnožili in komplicirali. Zato se mora vsakdo ozirati na druge, na njihove potrebe in upravičene že-

lje, pa tudi na vse človeštvo. Vsakega človeka moramo spoštovati, vsakega ljubiti kakor sebe. Vsak mora imeti skrb za življenje bližnjega in skrb za sredstva, da živimo, kakor zasluži naše človeško dostojanstvo, da ne bomo podobni tistemu svetopisemskemu bogatinu, ki mu ni bilo mar za ubogega Lazarja. »Vse,« pravi Konstitucija, »kar ogroža življenje, kakor vsake vrste umori, genocid, splav, evtanazija in tudi stovoljen samomor; vse, kar je zoper neokrnjenost človeške osebe, kakor pohabljenje, telesne ali duševne torture, poskusi nasilja nad samim duhom; vse, kar žali človeško dostojanstvo, kakor nečloveški pogoji življenja, samovoljno zapiranje, deportacije, suženjstvo, prostitucija, trgovina z ženskami in mladino ali tudi sramotni pogoji dela; vse to in podobno je nedvomno sramotno in bolj omadežuje tiste, ki tako delajo, kakor tiste, ki morajo to trpeti.«

Cerkev glede cestnega prometa obsoja vsako drznost pri upravljanju z motornimi vozili. Cerkev kliče v zavest, da more biti zavesten prekršek cestno-prometnih pravil smrtno grešen. Stalna predrznost na cesti je smrtni greh.

Temeljno načelo npravnosti v cestnem prometu ima svojo podlago v človekovi osebi, v človekovi vrednosti in njegovem dostojanstvu; izhaja torej iz dolžnosti, da spoštujemo življenje, njegovo neokrnjenost in človekovo npravno osebnost. Ta temelj potrjuje tudi razodetje

S spoštovanjem človekove ose-

FILM

SODBE O FILMIH

Posebna mednarodna katoliška komisija pregleda filme in izreče svojo sodbo z ozirom na njihovo moralno vrednost. Ta vrednost je označena s kratkim izrazom. Tako poznamo italijanske oznake, kakor na primer »per adulti, per tutti,« i.t.d. V slovenskem jeziku nismo imeli točnih oznak. Motil nas je zlasti prevod italijanske oznake »escluso« z oznako »prepovedano«, kar je v popmem nasprotju z nameni filmske komisije.

List »Družina« prinaša nove slovenske oznake. Dobro si jih bo zapomniti.

Priporočljivo za vse (filmi, od katerih morejo gledavci imeti etično, versko ali duhovno korist); *priporočljivo za odrasle in mladino* (filmi te skupine niso za otroke, lahko pa se priporočijo zrelejši mladini in odraslim); *priporočljivo za odrasle; dopustno za vse* — per tutti (filmi te skupine so primerni za odrasle in otroke od približno 10. leta dalje); *dopustno za odrasle in mladino* (mišljena je mladina od 14. leta dalje); *dopustno za odrasle* — per adulti (odrasel je zrel, samostojen človek, pribl. od 18. leta dalje); *za odrasle s pridržkom* — adulti con riserva (gre za filme, ki zahtevajo zrete in kritično publiko, kateri resnejši problemi ne delajo težav); *za odrasle z resnim pridržkom* (sem spadajo filmi, ki so za nekritično, filmov nevarjeno publiko že nevarni); *odsvetujemo* — sconsigliabile (filmi te skupine zapustijo v gledavcih zaradi svoje vsebine ali posameznih prizorov npravno ali versko škodo); *odklanjamo* — escluso (ti filmi spodkopavajo direktno ali indirektno osnovna načela krščanstva).

GORICA

Ceprav že skoraj izven sezone, vendar smo v Gorici z veseljem pozdravili nastop novega moškega zbora, ki je pod vodstvom *Zdravka Klanjščka* pripravil prvi koncert. Program je obsegal osem pesmi, večinoma takih, ki so si že utrle pot med ljudstvom, zato smo jih tem prislečneje sprejeli.

Isti večer pa je bila na sporedu tudi Vodopivčeva spevoigra »Kovačev študent«. Gospod *Mirko Špacapan* je nastop skrbno pripravil in tudi sam nastopil v vlogi očeta. Ivo Ambrožič »študent« in tudi ostali nastopajoči so dobro rešili svoje vloge, tako da je spevoigra izvenela v vsej svoji šaljivosti. Želeli bi, da bi celoten program spet enkrat v jeseni ponovili.

S. K.

be so povezane nekatere bistvetne zahteve. To so dolžnosti pravičnosti, razumnosti ali previdnosti, ljubezni in solidarnosti, ki morajo voditi vest uporabnikov cest.

1. Pravičnost zahteva od voznikov najprej natančno poznanje cestno-prometnih predpisov. Kdor upravlja cesto, mora poznati red, ki vlada na njej, in ga mora upoštevati. Voznik motornega vozila je nadalje dolžan skrbeti, da je fizično in psihično *spособen* za vožnjo. Če je vinjen ali celo pijan, ne sme nikoli sestiti za volan in ga tudi nima pravice držati. Bolj ko kdorkoli mora on skrbeti, da ostane trezen. Alkohol namreč povzroča »dobro razpoloženje« — z zdravniškim izrazom: evforijo, to je ugodno počutje kljub slabemu dejanskemu stanju — in zmanjšuje prožnost duha; reakcijski čas se čisto poveča do tolike mere, da more to postati usodno.

Voznik, ki drugemu povzroči škodo, jo mora povrniti. Če je odgovoren v vesti, po načelih moralne teologije, mora poskrbeti, da bo žrtvi ali njenim svojcem škoda primerno povrnjena.

Zakonita obveznost zavarovanja za kritje civilne odgovornosti, to je za škodo, povzročeno tretjemu, je dolžnost, ki nas v vesti težko obvezuje.

Pravičnost končno obvezuje, da tisti, ki je nesrečo povzročil, nudi svojim žrtvam tudi pomoč, če je za to sposoben. Prostovoljen, zave-

sten beg je podlost, ki ni vredna človeka. Pobeg znatno poveča krivdo tistega, ki na ta način skuša ubežati pred svojo odgovornostjo. Kadar žrtev trpi nepopravljivo škodo, ker zaradi pobega ni bilo takojšnje pomoči, tedaj je tak pobeg resničen zločin.

2. Razumnost ali previdnost zahteva od voznika, da je pozoren na vse okoliščine, ki morejo vožnjo napraviti težjo ali nevarnejšo.

3. Krščansko ljubezen mora voznik motornega vozila izvrševati na mnogotere načine. Sv. Pavel piše: »Ljubezen je potrpljiva, je dobrohotna.« Pij XII. te apostolove besede takole razlaga: »Na cesti mora po najboljši tradiciji krščanske kulture vladati ozračje vljudnosti, umerjenosti in previdnosti.« Voznik dokaže, da ima tega duha vljudnosti, to je krščanske ljubezni, z upoštevanjem prednosti, z razumevanjem nerodnih kretenj začetnikov, s pozornostjo do starejših in do otrok, z vljudnim odnosom do kolesarjev in pešcev, z obvladanjem samega sebe, kadar vidi cestno-prometni prekršek drugega, npr. nasproti prihajajočega vozila ali vozila, ki predrzno prehiteva.

Krščanska solidarnost končno spodbuja vse uporabnike cest k večji prisrčnosti, pa tudi, da nudijo pomoč ranjenim in so skrbni do otrok in invalidov na cesti.

Iz postirskega pisma ljubljanskega nadškofa

CASITAMO!

Župnik in dekan v Tomaju msgr. Albin Kjuder je 24. junija praznoval petdesetletnico mašništva. K tej izredni obletnici mu iskreno častitamo in mu želimo, da bi Bog sprejel v svojo čast in v blagor ljudem vse njegovo znano in neznanu delo, vse njegovo vidno in nevidno trpljenje.

Msgr. Albin Kjuder se je rodil v Dutovljah 25.2.1893. V mašnika so ga posvetili v Ljubljani. Njegova prva služba je bila v Barkovljah; od leta 1918 do 1924 je bil duhovni pomočnik pri Starem sv. Antonu v Trstu in v mestni bolnišnici. Leta 1924 je postal župnik v Tomaju.

Povojna leta in zlasti razmejitvev tržaške škofije so prinesla g. Kjudru nove časti, a tudi delo, trpljenje in težko odgovornost. Od 28. sept. 1955 do 21.6.1961 je bil za del tržaško koprške škofije, ki je prišel pod Jugoslavijo, delegat apostolskega administratorja dr. Mihaela Toroša. Od 26.6.1961 pa do 31.8.1964 je bil pa sam apostolski administrator jugoslovanskega dela tržaško-koprške in reške škofije v Sloveniji. Za njim je to odgovornost sprejel septembra 1964 škof dr. Janez Jenko.

G. ANTON ISKRA

Tudi g. Antonu Iskri, ki je 29. junija praznoval svojo 25-letnico mašništva, iskreno častitamo.

G. Iskra je duhovnik ljubljanske škofije, a živi v Rimu že od konca vojne. Skrbni za cerkev Imena Marijinega, je v službi pri rimskem cerkvenem sodišču in je že več let odgovorni urednik slovenskih oddaj pri Vatikanski radijski postaji.

NOVI DOKTOR

V petek 24. junija je diplomiral iz političnih ved na pravni fakulteti v Trstu gospod MARIJAN BAJC. Branil je doktorsko tezo z naslovom: »POJEM LASTNINE V RO-SMINIJU«.

Dr. Marijanu Bajcu, našemu prosvetnemu in kulturnemu delavcu ter sodelavcu naše revije iskreno čestitamo.

JUBILEJ ANGELA PRASLJA

Radijski oder je pretekli mesec slavil jubilej svojega člana Angela Praslja. Praznoval je svoj šestdeseti rojstni dan. Gospoda Turka poznajo tudi naši radijski poslušavci in se pridružujejo čestitkam. Vse najboljše mu želi tudi Mladika.

Na mnoga leta!

Planinski svet nas kliče

POZDRAV SLOVENSKE DIJAKINJE
Z DALJNEGA SVETA

Dijakinja Wilma Campaniulli je odšla v Združene države po programu American Field Service. Pisala je pismo svojim sošolcem in sošolkam in ker želi, da bi za ta program izmenjav izvedelo čim več slovenskih mladih ljudi, upamo, da ji bomo ustregli, če pismo objavimo.

Dragi,
najprej topel pozdrav vsem profesorjem in študentom na slovenski šoli.

Pišem vam iz bližine New Yorka, kakih 8000 km od doma. Moje bivanje v ZDA se bliža koncu z neverjetno brzino in čeprav se bom presrečna vrnila domov po enajstih mesecih, mi bo kljub temu zelo težko zapustiti svojo novo ameriško družino, prijatelje, šolo, o.o.lolje. To leto, ki sem ga prebila v ZDA, je eno izmed najlepših v mojem življenju. Privedio me je v stik z novimi ljudmi, spoznala sem nove ideje, nove poglede in nove načine življenja. Nešteto krat sem govorila na raznih šolah in v raznih organizacijah o svoji domovini, o naših navadah, o mladini, o ekonomskem, političnem in šolskem sistemu pri nas in sem prvič pri tem začejala bolj razumeti svojo domovino, in spoznavati njeno vrednost in lepoto.

Zadovoljna sem, da sem imela priliko pojasniti in odkriti naš način življenja stotinam ljudi, ki se jim poraja zelo pogosto vprašanje: »Ali imate elektriko v Trstu?« Včasih sploh nimajo pojma, kako drugi po svetu živijo.

Privatna organizacija — AMERICAN FIELD SERVICE — ki podeljuje te štipendije, je letos poskrbela 3000 domov v ZDA za tuje študente z vsega sveta in okoli 1000 domov v tujih državah za ameriške študente. Glavni cilj tega programa je prijateljstvo med narodi preko razumevanja in poznanja dobrih in slabih strani drugega naroda.

Ob koncu šolskega leta gremo vsi tuji študentje v ZDA na potovanje po državi (tri tedne) in se bomo končno vsi snidli v Washingtonu, kjer nas bo predsednik Johnson sprejel in nam govoril. Domov bom menda prispela 3. avgusta.

Ker se bliža matura z veliko naglico, bi rada želela vsem sošolcem obilo sreče. Stisne me srce, ko pomislim, da bo vsakdo po maturi ubral svojo smer in bo za vedno zaključil del svojega življenja. Zato obilo sreče kamor koli bo kdo krenil. Najlepše pozdrave vsem in nasvidenje!

Wilma

PS. Toplo priporočam, da bi zanimanje za ta program razširili med slovenskimi študenti!

KAJ PA PISANJE O ŠOLI?

Ob koncu leta se je razvnela za trenutek polemika o šolah in profesorjih. Bilo je napisano nekaj kritik in nekaj ostrih odgovorov. Kaj sodite, ali je pametno pisati o šolah?

L. K.

Šola je javna ustanova, kamor posiljamo starši svoje otroke. Ne more nam biti vseeno, kakšna je šola in kakšno vzgojo nudi našim otrokom. Menim, da šola ne more biti izvzeta vsaki kritiki in da tudi učiteljstvo ne more in ne sme početi na šoli kar se njemu zdi. Hocem reči, da ima tisti, ki poučuje, poleg uradnih navodil vendar neko odgovornost tudi do staršev, ki so mu zaupali vzgojo svojega otroka. Seveda pa je potrebno povedati svoje stvarne pripombe in trezno in upravičeno kritiko na primeren mestu in na primeren način. Grožnja, da se bo šola zaradi tega izpraznila, se ne zdi utemeljena.

KAM NAJ POSLJEM FANTA?

Dvanajst let je star, končal je z uspehom razred, a zdaj se mi potepa in prav ne vem, kako naj ga zaposlim. Pride domov le h kosilu in stresa svojo sitnost, ko sem sama od dela vsa zmučena. V resnici ne vem, kam naj ga pošljem. Včasih mislim, ali imajo vsi starši take sitnosti s svojimi otroki.

Mati

Ima počitnice, gotovo. Prav je, da se koplje, da se v družbi drugih fantov zdvija pri športu, a poleg vsega vam pa mora tudi kaj narediti, pomagati. Če sam ne vidi, da ste utrujeni, on pa strašno spočít, ga na to spomnite. Vsaj nekaj naj vsak dan naredi namesto svoje mame. Dajte mu kaj brat, morda tudi tele vrstice. Saj ga mora biti sram, da je tako malo kavalir do vas, če nič drugega. Gotovo pa ima tudi srce in mora čutiti, da mora za svojo mamo, ki je nekaj najdražjega kar ima na svetu, tudi kaj narediti. Tudi sam bo potem mnogo bolj srečen, ker bo čutil, da je nekaj dobrega napravil.

LUCI IN ZVOKI

Ce se prav spominjam, sem bral, da bodo letos lepe prireditve v Miramaru, »Luči in zvoki« poleg v italijanščini in nemščini, tudi v angleščini. Misel se mi zdi zelo posrečena. Saj je v resnici ta prireditev nekaj posebnega za naše mesto in jo gotovo tudi dosti tujcev gleda.

A nekaj se mi zdi čudno, da ne pride naši turistični ustanovi na mi-

sel: zakaj ne poskrbi za prireditve tudi v slovenščini. Ne mislim, da bi bilo to prav zaradi tega, ker pač tu živimo tudi Slovenci, ampak iz enostavnega turističnega stališča, da bi nudili Slovincem, ki jih vendar prihaja zelo veliko iz osrednje Slovenije, tak večer. Trgovci so v glavnem videli, da je pametno, da imajo v trgovini tudi nekoga, ki zna slovensko, če hočejo kaj prodati. Turistična ustanova pa se boji zadovoljiti turiste, ki prihajajo preko meje. Menda bo prej nudila nekaj Kitajcem kot pa svojim najbližjim slovenskim sosedom. Ali je to bolezen, ali panika, ali strah pred nečem ali sovraštvo do nečesa?

Star Tržačan

Ne vem, kaj bi odgovoril. Mislim pa, da bo morda le prišlo tudi do pripovedi v slovenščini v Miramaru. Saj vedno več Tržčanov spoznavava, da sovraštvo nikamor ne vodi, ampak da je najlepše živeti v miru, medsebojnem razumevanju in v dobrih odnosih.

LETOVANJE

Nekatere fante in dekleta, ki niso več zanje otroške kolonije, lahko pošljete (to mi je prišlo na misel ob pismu matere) ali na skavtsko taborjenje, če so skavti, drugače pa na letovanje Kulturnega kluba v Ukve. Mladina biva v vaškem hotelu, ima kuhinjo v lastni režiji, hodi veliko na izlete in sprehode in je ves čas pod nadzorstvom. Družba je dostojna, poštena in zdrava. Nekaj mest je še praznih. Če kateri starši žele, naj telefonirajo na št. 23779 ali pa pišejo. Odhod je 1. avgusta. Vas Ukve je v Kanalski dolini ob vzhodju Svetih Višarij.

GLAS PO RADIU IZ KÖLNA

To sicer ni pismo, pač pa je pozdrav preko radijskih valov. Morda je kdo ujel slovenski pozdrav s te radijske postaje čisto slučajno. Pred nekaj dnevi pa se je oglasil pri nas urednik teh oddaj. In tako posredujemo njegov pozdrav tudi bravcem Mladike.

Radio Köln oddaja ob torkih, četrčkih in sobotah od 16,20 do 16,40 na val. dolžini 31 m, 41 m in 48 m.

Tako imamo priliko slišati slovenski glas še na novi valovni dolžini. Več bomo napisali o tem srečanju v prihodnji številki Mladike.

NASLEDNJA ŠTEVILKA MLADIKE

Tudi Mladika gre na počitnice za dva meseca — kot vsako leto. Prihodnja številka bo izšla v prvi polovici septembra.

Za dobro voljo

SPORTNIK

»No Franci, kaj pa jemljete v slovenščini?«

Franci: »Zdaj treniramo Prešernov »Krst pri Savici.«

»Dragi« — je rekla žena »ali si kdaj pomislil na to, kdo od naju bo prej umrl?«

»O že« — je odgovoril mož — »že večkrat. Sklenil sem, da bom šel potem živet na deželo.«

Kolesar trmasto vozi po sredi tramvajskih tirov.

»Kaj ne bi mogli voziti po drugi poti?«, ga nahruli voznik tramvaja.

»Jaz lahko, ti pa ne,« se odreže kolesar.

»Oprostite, veste kje je Murnikova ulica?«

»Murnikova?«, reče možiček in se počehlja po glavi. »Morala bi biti tu nekje... Čakajte, čakajte... e, zlomka, tolikokrat sem že hodil po njej... Mi bo že prišlo na misel. Včasih se kar ne morem spomniti...«

»Hvala, hvala vseeno!« ga prekine mož, ki se mu je očitno zelo mudilo, »bom že našel.«

Možiček pa užaljeno: »Zakaj pa me je potem vprašal!«

NA ZABAVI

»Tukaj je pa salamensko dolgočasno, se ti ne zdi?«

»Da, res.«

»Pojdiva tiho ven in zavijva kam drugam.«

»Rad, pa ne morem. Sem gostitelj.«

»Moja žena ne hodi nikoli po hišah, da bi delala zdrahe.«

»A, imate telefon?«

»Petraček, ko boš velik, boš olikan in dostojen mož?«

»O ne, očka, jaz bi bil rad ravno tak kot ti.«

»Mama se grem lahko igrat?«

»Z raztrganimi hlačami?«

»Ne, z Mojco.«

Ura prirodopisa.

»Vzemimo,« pravi profesor, »da bi tu imeli škaf vode in škaf vina. Vzemimo, da pripeljem sem osla in postavim predenj oba škafe. Iz katerega škafa bo začel osel piti?«

»Iz tistega, v katerem je voda,« zavpije učenec v zadnji klopi.

»Da! A zakaj bi si izbral škaf z vodo?«

»Ker je osel,« je bil učenec odgovor.

Žena se vrne s počitnic. Mož bi se rad nekoliko postavil in ji začne tveziti, da je neko noč slišal tatu.

»Morala bi me videti! Preskakoval sem po štiri stopnice, da bi bil prej dol.«

Žena pa ledeno: »Tako? Kje pa je bil tat? Na podstrešju?«

»Primož! Da mi nikoli več ne izpregovoriš teh grdih besed!«

»Ampak, mamica, te besede je rekel Shakespeare?«

»A tako? Torej ti od danes naprej prepovem, da bi se z njim pajdašil.«

»O, gospod doktor, preveč trpim. Pustite me umreti!«

»Le mir! Me boste vi učili, kako naj opravljam svoj poklic!«

Na sodišču.

»Vi torej živite od majhnih tavin?«

»Gospod sodnik, ne moremo biti vsi bankirji.«

»Kako, petsto lir za ducat jajc! To je vendar preveč!«

»Kaj bo preveč, gospa! Pomislite na to, da eno jajce predstavlja celodnevno delo kokoši.«

Obtoženec ima tako pošten obraz, da je predsedniku kar nerodno. Ne ve prav, ali bi ga vikal ali tikal, zato začne:

»Torej obtoženec..., ukradli smo...«

»Le počasi,« ga prekine obtoženec, »če ste vi kradli, ne vem; jaz ne!«

Učiteljica: »Vaš otrok je zelo inteligenčen, le ne vem, zakaj vedno laže.«

Oče: »Ne vem, kje bi se bil to naučil. Njegova mama ne laže, mene pa tako skoro nikoli ni doma...«

»Stric, zapri oči!«

»Zakaj naj jih zaprem, Metka. Znaš kako novo igro?«

»Ne, stric, ampak mamica pravi, da bomo dobili veliko denarja, ko boš ti zaprl oči...«

Mali Andrej gleda gospoda Smita, ko ta pije konjak z drugimi gosti. Ko postavijo kozarček na mizo, vzklikne:

»Saj gospod Smit pije ravno tako kot drugi. Ni res, da pije kot krava.«

V avtobusu je ljudi kot sardin v škatlici. Neki gospod se dvigne in ponudi prostor starejši gospe.

»Hvala gospod,« mu reče gospa, »vi ste res kavalir.«

»O, gospa,« odvrne gospod, »meni se zde prav slabo vzgojeni tisti, ki odstopijo prostor le mladim in lepim ženskam!«

Nataša in Mira povzdigujeta sposobnosti svojih mam.

»Moja mama zna vse.«

»Moja mama zna še več kot tvoja.«

»Ni res. Moja mama zna napraviti nekaj, kar tvoja sploh ne zna.«

»Kaj?«

»Lahko vzame vse žobe naenkrat iz ust.«

R I M - Slovenski

„Hotel Bled“

ITALIJA

Lastnik Vinko LEVSTIK

ROMA - Via S Croce in Gerusalemme 40 - Tel. 777-102, 7564783

Blizu železniške postaje - Direktna zveza z avtobusom št. 3

Domača kuhinja - Vse sobe s prhami.

TVRDKA

Herze

USTANOVljena LETA 1888

TRST

TRG S. GIOVANNI, 1

TEL. 35-019

Emajlirani štedilniki najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, stekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lestenci ter vse vrste električnih luči, klasične in moderne oblike.

CENA 200.- LIR